

เอกสารประกอบการเรียน

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 กฎหมายครอบครัว

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

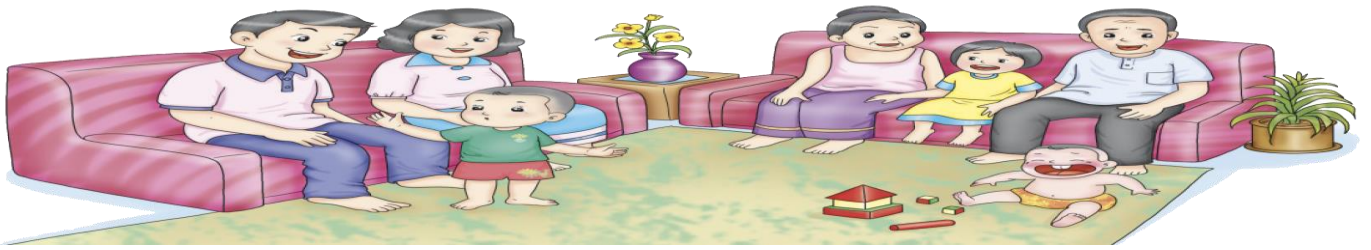
นางสาวฐิภาพรรณ เก่งเขตรวิทย์

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนพระบางวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนิยม

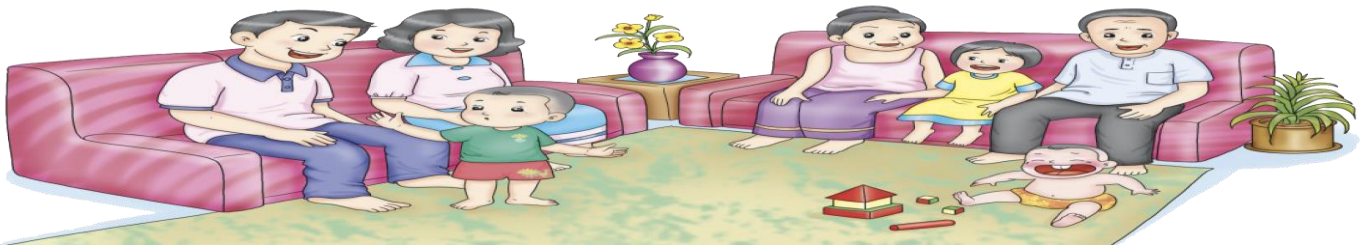
เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจัดทำโดย นางสาวฐิฎาพรรณ เก่งเขตรวิทย์ นับว่าเป็นเอกสารที่มีคุณค่ายิ่ง เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ เหมาะสม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้ศึกษา และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดและแบ่งเนื้อหาเป็นตอน ๆ ให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งปฏิบัติตามกิจกรรมทำแบบฝึกหัด เพื่อวัดและประเมินผลตนเอง

นับว่าเป็นเอกสารประกอบการเรียน ที่อำนวยความสะดวกอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพของกระทรวงศึกษาธิการ 2551 อย่างแท้จริง

Yong S

(นายไพบูลย์ เขียนประเสริฐ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนพระบางวิทยา

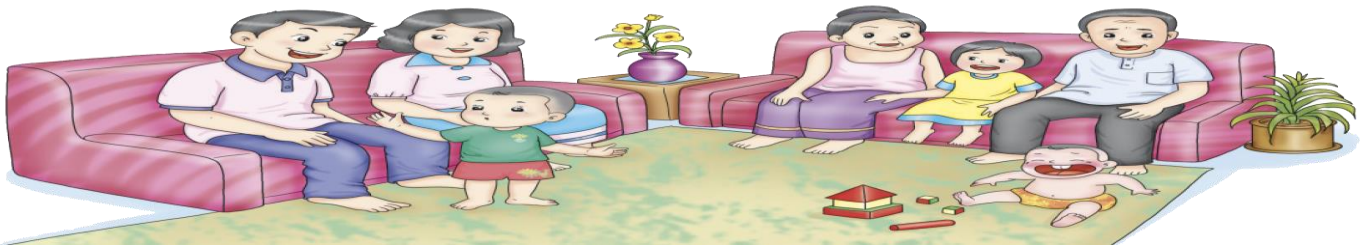
คำนิยม

เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจัดทำโดย นางสาวฐิภาพรรณ เก่งเขตรวิทย์ ได้พัฒนาขึ้น เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน เป็นเอกสารที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน เป็นเอกสารที่ให้รายละเอียดของเนื้อหาครบถ้วนตามหลักสูตร นักเรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองและฝึกฝน บทเรียนจากกิจกรรมในแต่ละหน่วย นับว่าเป็นผลงานทางวิชาการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียนโดยตรง

ขอชื่นชมในความพยายามของผู้เขียน ที่ได้อุทิศเวลาในการศึกษาค้นคว้าและเรียบเรียงเอกสารดังกล่าว จนสามารถนำไปใช้ในการสอนในห้องเรียน นับเป็นแบบอย่าง ที่ดีของการปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบาทของครูผู้สอน ซึ่งเชื่อว่าคุณภาพการเรียนของนักเรียน ที่เรียนในรายวิชาดังกล่าวจะเป็นไปตามเป้าหมายที่พึงประสงค์อย่างแน่นอน

(นางสาวถาวร ตั้งเอี่ยมสกุล)

รองผู้อำนวยการโรงเรียนพระบางวิทยา

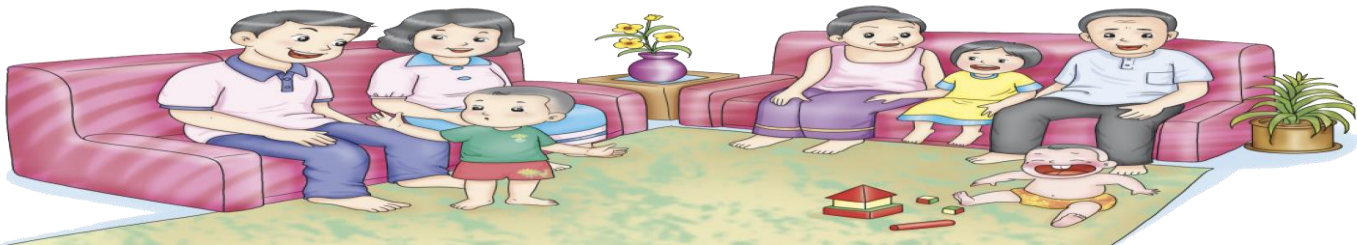
คำนำ

เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนและเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งจะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่สูงขึ้น บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การจัดทำเอกสารประกอบการเรียน เล่มนี้ ประกอบด้วย คำแนะนำสำหรับครู คำแนะนำสำหรับนักเรียนสาระสำคัญ ตัวชี้วัดชั้นปี จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน รายละเอียดเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก ใบกิจกรรม และแบบทดสอบหลังเรียน

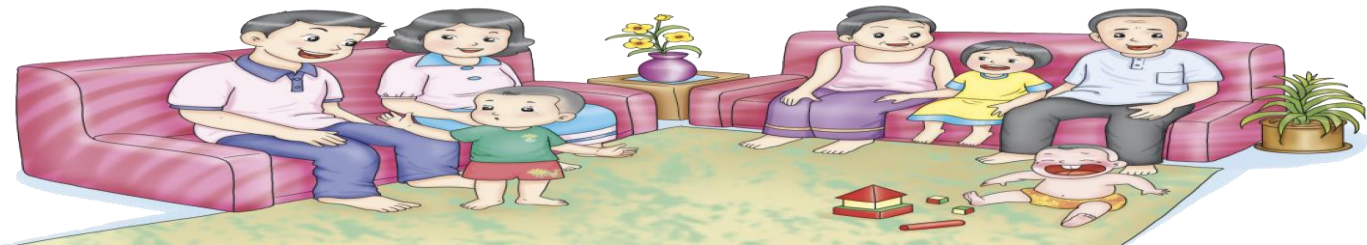
ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การจัดทำเอกสารประกอบการเรียน เล่มนี้จะให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนในการพัฒนาความรู้ สามารถประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น และช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้เป็นอย่างดี

ฐิภาพรรณ เก่งเขตรวิทย์

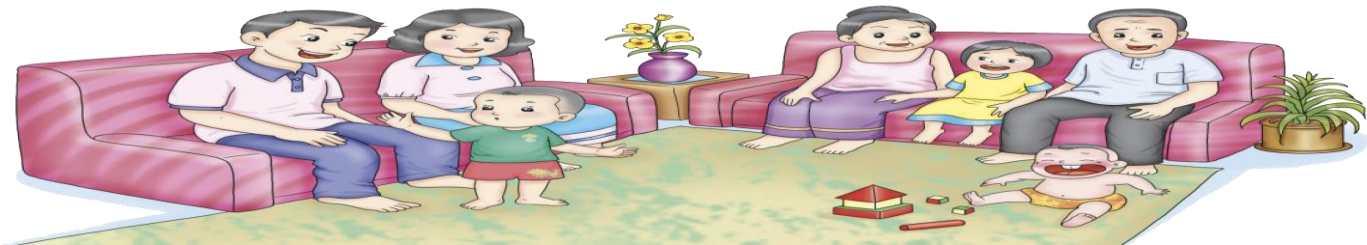

สารบัญ

	หน้า
คำนิยม	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน	1
คำแนะนำสำหรับครู	2
คำแนะนำสำหรับนักเรียน	3
สาระสำคัญ	4
ตัวชี้วัดชั้นปี / จุดประสงค์การเรียนรู้ / สาระการเรียนรู้	4
คำแนะนำการใช้เอกสารประกอบการเรียน	5
แบบทดสอบก่อนเรียน	6
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	9
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียน	10
ตอนที่ 1 เรื่อง การหมั่นและวิวัฒนาการของการหมั่น	11
ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การหมั่นและวิวัฒนาการของการหมั่น	14
เฉลยใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง การหมั่นและวิวัฒนาการของการหมั่น	15
ตอนที่ 2 เรื่อง การหมั่นในกฎหมายไทย	16
ใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การหมั่นในกฎหมายไทย	19
เฉลยใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การหมั่นในกฎหมายไทย	21
ตอนที่ 3 เรื่อง ค่าทดแทนกรณีผิดสัญญาหมั้น	23
ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ค่าทดแทนกรณีผิดสัญญาหมั้น	26
เฉลยใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ค่าทดแทนกรณีผิดสัญญาหมั้น	28
ตอนที่ 4 เรื่อง การสมรส	30
ใบกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การสมรส	33
เฉลยใบกิจกรรมที่ 4 เรื่อง การสมรส	34

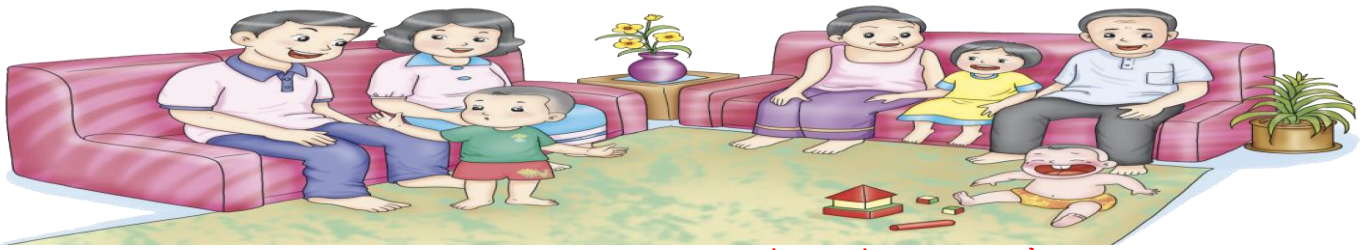

ตอนที่ 5 เรื่อง การสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสัญญา	35
ใบกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสัญญา	38
เฉลยใบกิจกรรมที่ 5 เรื่อง การสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสัญญา	40
สรุป เรื่อง การหมั้น และการสมรส	41
แบบทดสอบหลังเรียน	45
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	47
บรรณานุกรม	48

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงการสวมแหวนหมั้น	12
2 แสดงความเคารพผู้ใหญ่ในพิธีการหมั้น	13
3 แสดงรูปแบบการหมั้นหมายตามประเพณีไทย	16
4 แสดงสินสอดทองหมั้น	18
5 แสดงผู้กระทำความผิดร้ายแรง	24
6 แสดงพิธีแต่งงานตามประเพณีของไทย	30
7 แสดงใบสำคัญการสมรส	36

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน

เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 กฎหมายครอบครัว มีรายละเอียดและขั้นตอนในการใช้เอกสารประกอบการเรียน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมความพร้อม

ก่อนการเรียน ครูควรชี้แจงสาระสำคัญ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และคำแนะนำของเอกสารประกอบการเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ทราบขอบเขตเนื้อหาสาระ และแนวทางในการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบการเรียนรู้

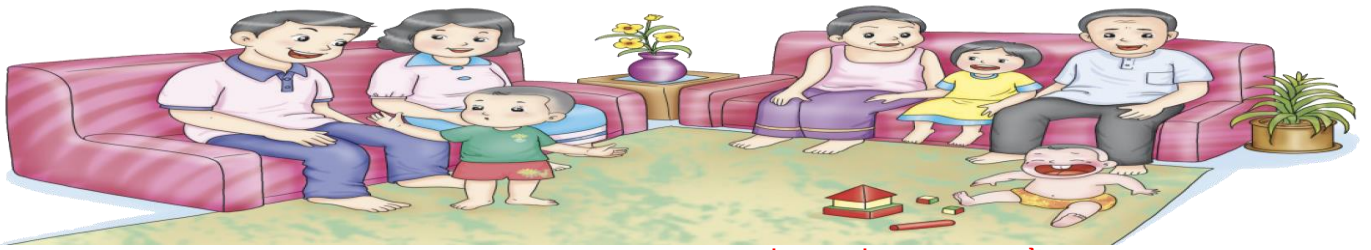
เพื่อเป็นการทดสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาเนื้อหาความรู้ และปฏิบัติกิจกรรม

โดยมอบหมายให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาความรู้และปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับ และครูคอยดูแลให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 4 ทดสอบความรู้หลังเรียน

ภายหลังจากที่นักเรียนได้ศึกษาเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมจนสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ทดสอบความรู้โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที

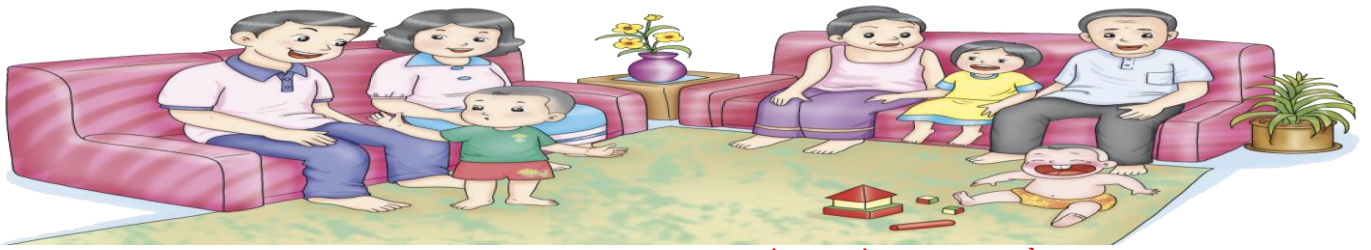

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

คำแนะนำสำหรับครู

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 กฎหมายครอบครัว ครูผู้สอน ควรปฏิบัติตามคำชี้แจง ดังนี้

1. จัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดเตรียมคำแนะนำสำหรับนักเรียน ตอนที่ 1-5 ไปกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน กระดาษคำตอบ เฉลยใบกิจกรรม ให้ครบถ้วน
2. ชี้แจงสาระสำคัญ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และมอบหมายให้นักเรียนศึกษาคำแนะนำในการใช้เอกสารประกอบการเรียนสำหรับนักเรียนให้เข้าใจ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบขอบเขตเนื้อหาสาระ และแนวทางในการเรียนรู้
3. ทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
4. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยครูคอยดูแลให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เอกสารประกอบการเรียนของผู้เรียน
5. เมื่อนักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรให้นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสาระสำคัญของเนื้อหา และทดสอบความรู้ของผู้เรียน โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
6. เฉลยคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พร้อมทั้งบันทึกคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไว้ เพื่อประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน
7. หากมีนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรม และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80 ครูควรมอบหมายให้นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการเรียนเพิ่มเติมอีกครั้ง โดยใช้เวลาวางจากการเรียน เช่น ช่วงพักกลางวัน หลังเลิกเรียน หรือคาบเวลาเรียนที่ว่าง จนกว่านักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรมและทำแบบทดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

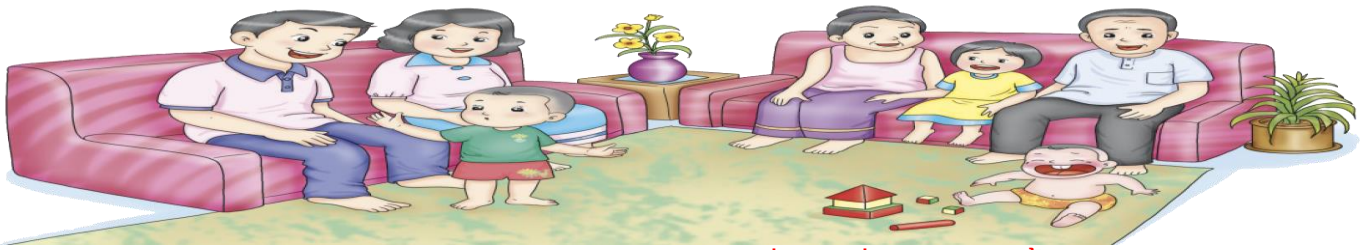

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

ในการเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการเรียน รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 กฎหมายครอบครัว นักเรียนควรปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนการเรียนรู้ นักเรียนควรศึกษาคำแนะนำให้เข้าใจ เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการเรียนรู้
2. ไม่ควรขีดเขียนหรือทำสัญลักษณ์ใด ๆ ลงในเอกสารประกอบการเรียน
3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยความซื่อสัตย์ โดยไม่ลอกคำตอบจากเพื่อน
4. ศึกษาเนื้อหาจากเอกสารประกอบการเรียนตามลำดับ โดยบันทึกสรุปความรู้ลงในกระดาษที่ เตรียมไว้ พร้อมทั้งตอบคำถามในแต่ละกิจกรรมเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ ความเข้าใจโดยตรวจคำตอบจากแนวคำตอบของกิจกรรม
5. เมื่อศึกษาเนื้อหาและตอบคำถามตามกิจกรรมครบถ้วนแล้ว นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยความซื่อสัตย์ โดยไม่ลอกคำตอบจากเพื่อน
6. นักเรียนตรวจคำตอบของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
7. เปรียบเทียบผลการทดสอบหลังเรียนกับเกณฑ์การผ่าน ร้อยละ 80 (8 ข้อ) หากนักเรียนได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ ให้กลับมาศึกษาเนื้อหาของเอกสารประกอบการเรียนอีกครั้ง โดยใช้เวลาวางจากการเรียน เช่น ช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน หลังเลิกเรียน และทำแบบทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง จนกว่าจะผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

สาระสำคัญ

ประเพณีเกี่ยวกับการหมั้น ถือกันว่าฝ่ายชายจะต้องหมั้นฝ่ายหญิงก่อนการแต่งงาน ในสังคมไทยการหมั้นมีความสำคัญไม่น้อยกว่าการสมรส บางครอบครัวให้ความสำคัญมากถึงกับจัดพิธีใหญ่โตและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณ แต่บางครอบครัวก็จัดการหมั้นแบบเรียบง่ายพอเป็นพิธี มีการสวมแหวนหมั้นแก่ฝ่ายหญิง มีผู้ใหญ่ของฝ่ายชายและฝ่ายหญิงรับรู้ความเป็นไป ปัจจุบันในสังคมชนบทนิยมยกขันหมากเป็นขบวนแห่ฝ่ายชายไปยังเรือนของฝ่ายหญิง นำสินสอดทองหมั้นมอบแก่ฝ่ายหญิง แล้วจัดพิธีผูกข้อมือหรือรดน้ำสังข์ โดยมีญาติผู้ใหญ่ เพื่อนเจ้าบ่าวเจ้าสาวรับรู้เป็นพยาน หลังจากนั้นก็เลี้ยงอาหารแสดงความยินดีร่วมกัน และอาจมีพิธีสงฆ์เพื่อความเป็นสิริมงคลด้วย การสมรสจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย

ตัวชี้วัดชั้นปี

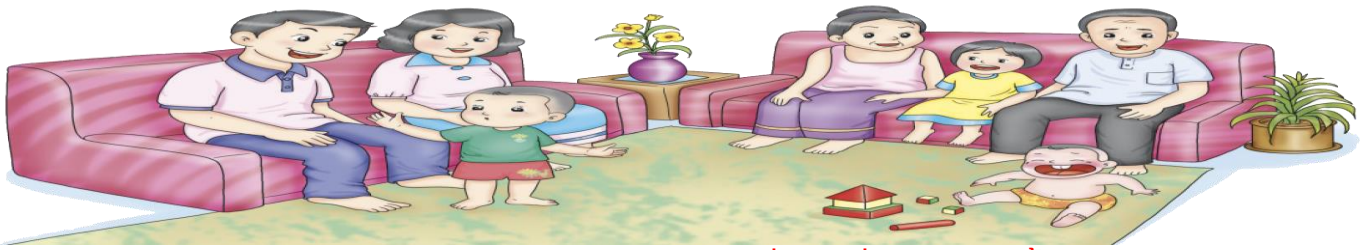
1. อธิบายและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความเป็นมาของการหมั้นได้
2. อธิบายเงื่อนไขของการหมั้นได้
3. วิเคราะห์การจ่ายค่าทดแทนกรณีผิดสัญญาการหมั้นได้
4. ตระหนักถึงความสำคัญของการสมรสที่ต้องตามกฎหมาย

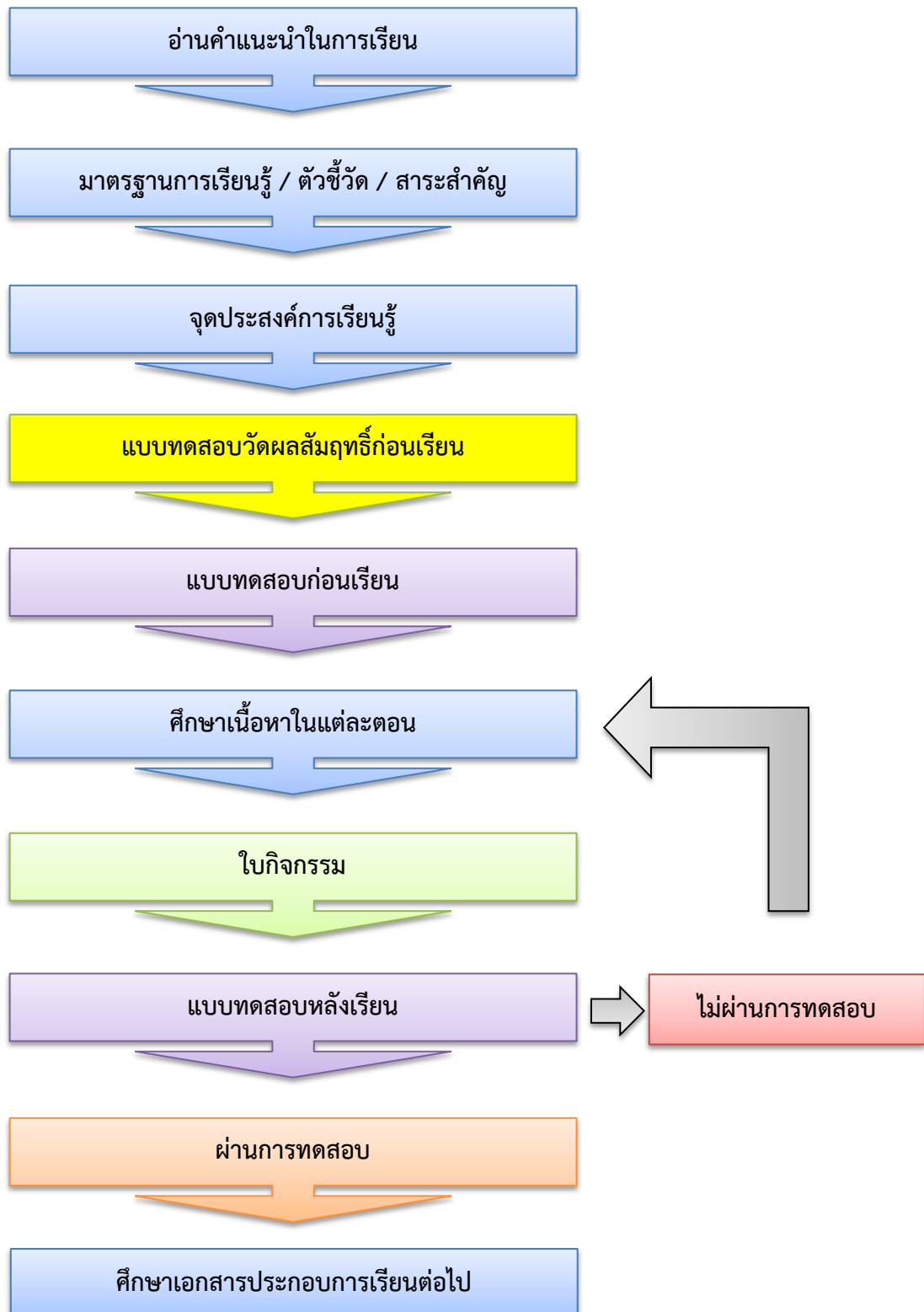
สาระการเรียนรู้

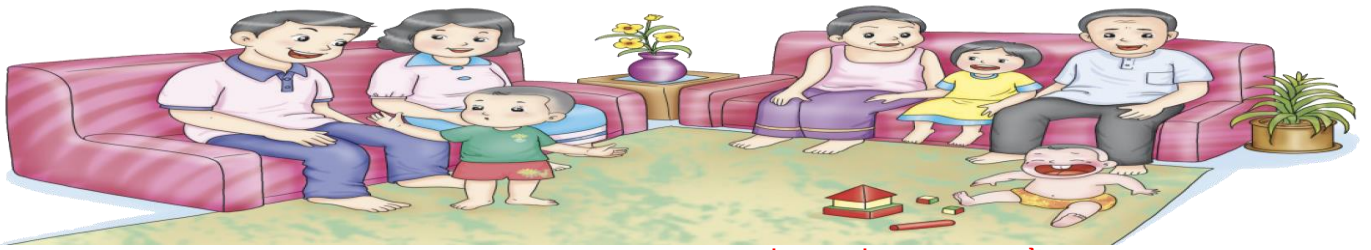
1. การหมั้นและวิวัฒนาการของการหมั้น
2. เงื่อนไขของการหมั้น
3. การจ่ายค่าทดแทนกรณีผิดสัญญาการหมั้น
4. เงื่อนไขแห่งการสมรส

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรือบ การหมั้น และการสมรส

แผนผังแสดงลำดับขั้นตอนการเรียนรู้

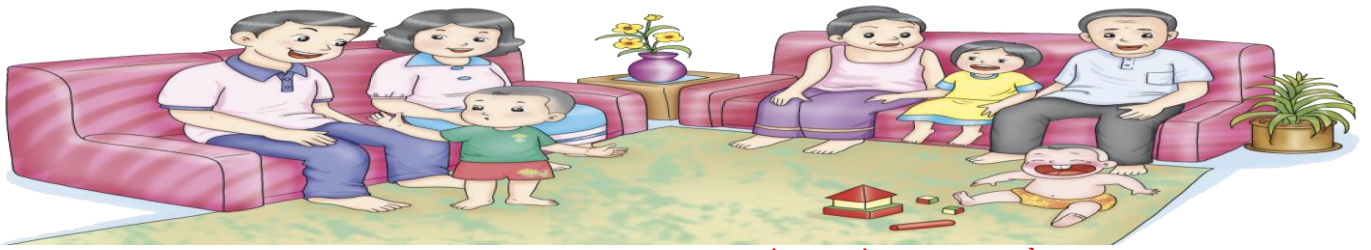
เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั่น และการสมรส

คำแนะนำการใช้เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 การหมั่น และการสมรส

คำชี้แจง

ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ให้นักเรียนอ่านคำแนะนำในการใช้เอกสารประกอบการเรียน พร้อมทั้งศึกษาสาระสำคัญ ตัวชี้วัด
ชั้นปี จุดประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ให้เข้าใจ
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ศึกษาตอนที่ 1 ด้วยความตั้งใจ แล้วปฏิบัติกิจกรรมที่ 1
4. ศึกษาตอนที่ 2 ด้วยความตั้งใจ แล้วปฏิบัติกิจกรรมที่ 2
5. ศึกษาตอนที่ 3 ด้วยความตั้งใจ แล้วปฏิบัติกิจกรรมที่ 3
6. ศึกษาตอนที่ 4 ด้วยความตั้งใจ แล้วปฏิบัติกิจกรรมที่ 4
7. ศึกษาตอนที่ 5 ด้วยความตั้งใจ แล้วปฏิบัติกิจกรรมที่ 5
8. ทำแบบทดสอบหลังเรียน
9. ถ้าไม่ผ่านแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละเล่ม ให้กลับไปศึกษาเนื้อหาในแต่ละตอนอีกครั้ง

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

แบบทดสอบก่อนเรียน

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

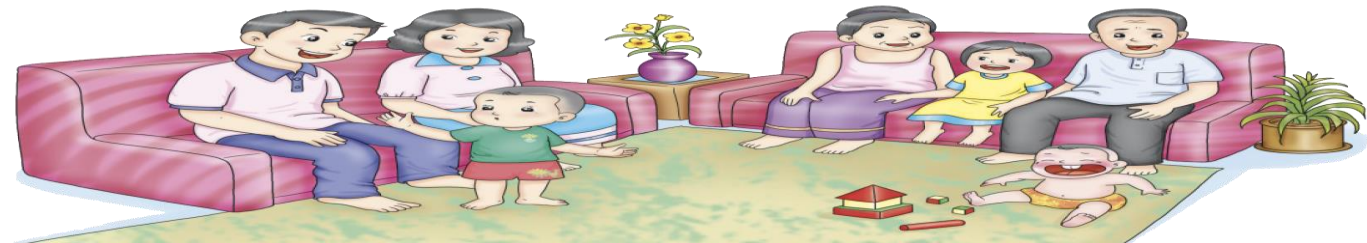
เวลา 10 นาที 10 คะแนน

ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ชั้น

คำชี้แจง

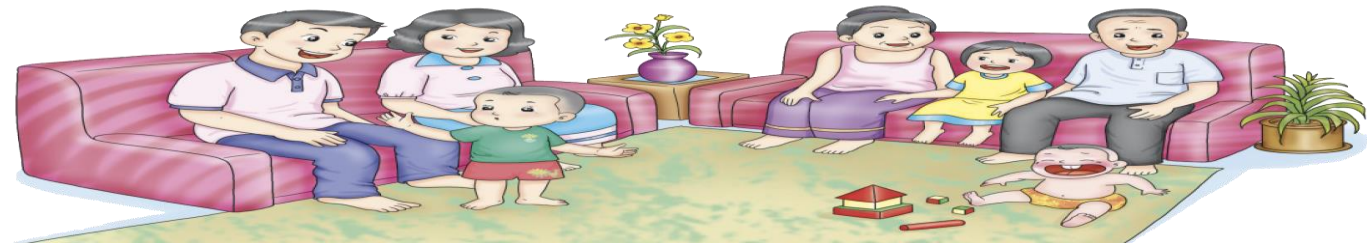
ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว และเขียนเครื่องหมาย ✕ ลงในช่อง ก, ข, ค หรือ ง ลงในกระดาษคำตอบ

1. เงื่อนไขที่อาจทำให้การสมรสตกเป็นโมฆะได้แก่ข้อใด
 - ก. สมรสโดยถูกข่มขู่
 - ข. สมรสโดยไม่ได้รับการยินยอม
 - ค. สมรสโดยสำคัญผิดตัวคู่สมรส
 - ง. สมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1435 กำหนดอายุของชายและหญิงที่จะทำการหมั้นไว้ในข้อใด
 - ก. 15 ปีบริบูรณ์
 - ข. 16 ปีบริบูรณ์
 - ค. 17 ปีบริบูรณ์
 - ง. 18 ปีบริบูรณ์
3. การบอกเลิกหรือผิดสัญญาหมั้น กรณีที่ฝ่ายหญิง ไม่ต้องคืนของหมั้น ได้แก่ข้อใด
 - ก. ชายหรือหญิงคู่หมั้นเสียชีวิตก่อนการสมรส
 - ข. เมื่อชายผิดสัญญาหมั้นโดยฝ่ายชายไม่ยอมสมรสโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
 - ค. การบอกเลิกการหมั้นเมื่อมีเหตุสำคัญอันเกิดจากชายคู่หมั้นกระทำชั่วร้ายแรงภายหลังการหมั้น
 - ง. ถูกทุกข้อ
4. ข้อใดกล่าวไว้ถูกต้อง
 - ก. ฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นให้อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนได้
 - ข. ฝ่ายหญิงผิดสัญญาหมั้นไม่ยอมทำการสมรส ไม่ต้องคืนของหมั้นให้ฝ่ายชาย
 - ค. ฝ่ายชายผิดสัญญาหมั้นไม่ยอมทำการสมรส หญิงต้องคืนของหมั้นให้ฝ่ายชาย
 - ง. ถูกทุกข้อ

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

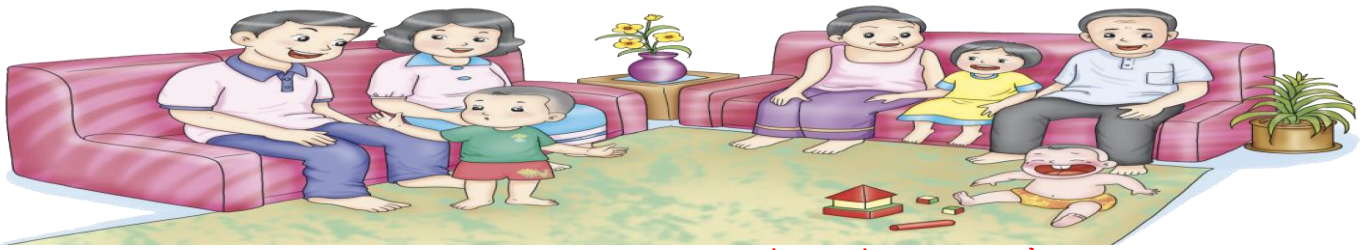
5. อายุความเรียกร้องค่าทดแทนกำหนดไว้กี่เดือน
 - ก. 5 เดือน
 - ข. 6 เดือน
 - ค. 7 เดือน
 - ง. 8 เดือน
6. สถาบันที่เป็นหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุดแต่สำคัญที่สุด คือข้อใด
 - ก. ตำบล
 - ข. อำเภอ
 - ค. หมู่บ้าน
 - ง. ครอบครัว
7. ทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบให้บิดามารดาหรือผู้ใช้อำนาจปกครองของฝ่ายหญิงเพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรสคือข้อใด
 - ก. สินสอด
 - ข. ของหมั้น
 - ค. ชั้นหมาก
 - ง. สัญญาหมั้น
8. หญิงที่สามียตายหรือการที่สมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่น จะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อการสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านไปแล้วไม่น้อยกว่ากี่วัน
 - ก. 300 วัน
 - ข. 310 วัน
 - ค. 320 วัน
 - ง. 365 วัน
9. นิติกรรมที่ชายและหญิงแสดงเจตนาตกลงใช้ชีวิตร่วมกันโดยกฎหมายจะกำหนดเงื่อนไขผลที่ตามมาตลอดจนการสิ้นสุดของการใช้ชีวิตร่วมกันคือข้อใด
 - ก. การหมั้น
 - ข. การสมรส
 - ค. การหย่าร้าง
 - ง. การเรียกค่าทดแทน

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

10. เงื่อนไขที่อาจทำให้การสมรสตกเป็นโมฆียะได้แก่ข้อใด

- ก. สมรสกับญาติสืบสายโลหิต
- ข. สมรสโดยปราศจากความยินยอม
- ค. สมรสขณะอายุต่ำกว่า 17 ปีบริบูรณ์
- ง. สมรสกับบุคคลวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถ

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

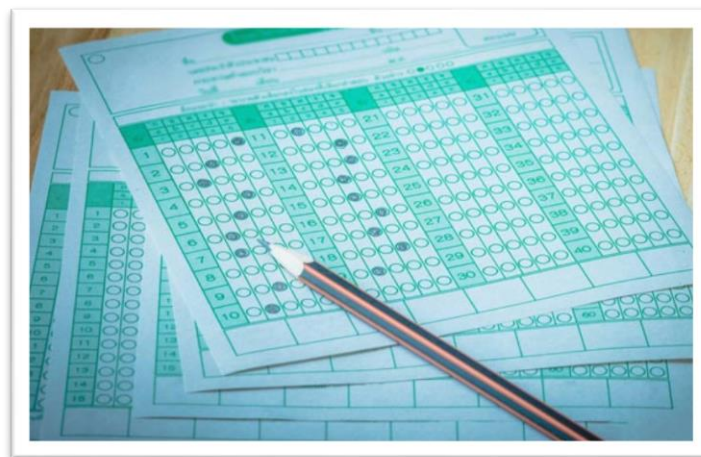
รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

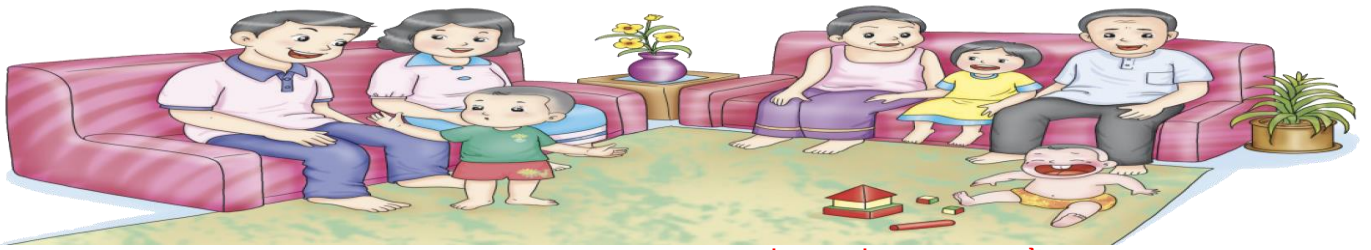
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

เวลา 10 นาที 10 คะแนน

ข้อ	คำตอบ
1	ง
2	ค
3	ง
4	ก
5	ข
6	ง
7	ก
8	ข
9	ข
10	ค

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียน

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

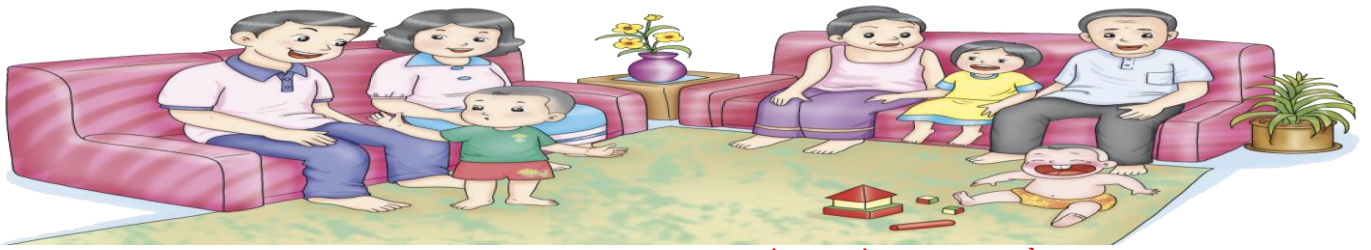
ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ชั้น

แบบทดสอบก่อนเรียน			
ข้อ		ข้อ	
1		6	
2		7	
3		8	
4		9	
5		10	

แบบทดสอบหลังเรียน			
ข้อ		ข้อ	
1		6	
2		7	
3		8	
4		9	
5		10	

สรุปผลการเรียน

ประเมินผล	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ผลพัฒนา
เต็ม	10	10	
ได้			

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

ตอนที่ 1

เรื่อง การหมั้นและวิวัฒนาการของการหมั้น

ประเพณีเกี่ยวกับการหมั้น ถือกันว่าฝ่ายชายจะต้องหมั้นฝ่ายหญิงก่อนการแต่งงาน ในสังคมไทยการหมั้นมีความสำคัญไม่น้อยกว่าการสมรส บางครอบครัวให้ความสำคัญมากถึงกับจัดพิธีใหญ่โตและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณ แต่บางครอบครัวก็จัดการหมั้นแบบเรียบง่ายพอเป็นพิธี มีการสวมแหวนหมั้นแก่ฝ่ายหญิง มีผู้ใหญ่ของฝ่ายชายและฝ่ายหญิงรับรู้ความเป็นไป ปัจจุบันในสังคมชนบทนิยมยกขันหมากเป็นขบวนแห่ฝ่ายชายไปยังเรือนของฝ่ายหญิง นำสินสอดทองหมั้นมอบแก่ฝ่ายหญิง แล้วจัดพิธีผูกข้อมือหรือรดน้ำสังข์ โดยมีญาติผู้ใหญ่ เพื่อนเจ้าบ่าวเจ้าสาวรับรู้เป็นพยาน หลังจากนั้นก็เลี้ยงอาหารแสดงความยินดีร่วมกัน และอาจมีพิธีสงฆ์เพื่อความเป็นสิริมงคลด้วย

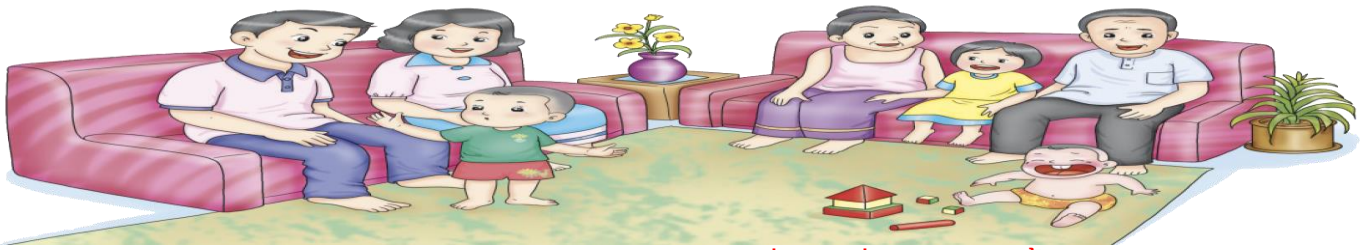
ประโยชน์ของการหมั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ชายหญิงคู่หมั้นได้ใกล้ชิด และเรียนรู้นิสัยใจคอซึ่งกันและกัน เป็นการประกาศให้ญาติทั้งสองฝ่าย ตลอดจนผู้อื่นได้รับรู้ และเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเป็นคู่สมรส การหมั้น จึงถือว่าเป็นสัญญาหรือข้อตกลงที่จะทำการสมรสกัน ประเพณีการหมั้นมีมาแต่โบราณ นิยมใช้หมากพลูใส่ลงในขันหมากจึงเกิดคำว่า ขันหมากขึ้น จุดประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันในคำมั่นสัญญาของฝ่ายชายที่จะมาสมรสกับฝ่ายหญิงตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน ประเพณีต่าง ๆ ที่ปฏิบัติกันมายาวนานในสังคมย่อมก่อตัวตกผลึกเป็นตัวบทกฎหมายการหมั้นก็เช่นกัน มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการหมั้นของแต่ละประเทศมีทั้งส่วนที่แตกต่างและคล้ายคลึงกัน

กฎหมายแพ่งของไทย ได้รับอิทธิพลในการร่างกฎหมายมาจากกฎหมายเยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ และฝรั่งเศส อันเป็นกฎหมายที่มีต้นตอมาจากกฎหมายโรมันทั้งสิ้น

กฎหมายแพ่งโรมันได้รับปรัชญาวิชาการมาจากปรัชญาของ พลาโต อริสโตเติล โดยกล่าวถึงการหมั้น ตลอดจนทรัพย์สินที่ให้ต่อกันในการหมั้น หลักการใหญ่แห่งกฎหมายครอบครัวชาวโรมันคือการที่หัวหน้าครอบครัวมีอำนาจอย่างเด็ดขาดเหนือบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว

ชาวโรมันถือปฏิบัติกันมาเป็นปกติและปฏิบัติสืบต่อกันมายาวนาน ที่สำคัญในยุค Boes Emprise โดยการหมั้นทำกันในรูปของสัญญาที่เรียกว่า Sponsio อันมีรากฐานมาจากความเชื่อในทางศาสนาและอิทธิพลของประเพณีตะวันออก โดยการสาบานต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ประเทศฝรั่งเศสในอดีต หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาหมั้น ต้องชดใช้ค่าทดแทนความเสียหาย แต่ปัจจุบันฝรั่งเศสไม่ได้รับรองการหมั้นเป็นสัญญา โดยในบทบัญญัติเกี่ยวกับการสมรสบังคับไว้ว่าชายหญิงที่จะทำการสมรสกันจะต้องสมัครใจยินยอม

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

ภาพที่ 1 แสดงการสวมแหวนหมั้น

ที่มา : <http://www.naewna.com/local/229062>

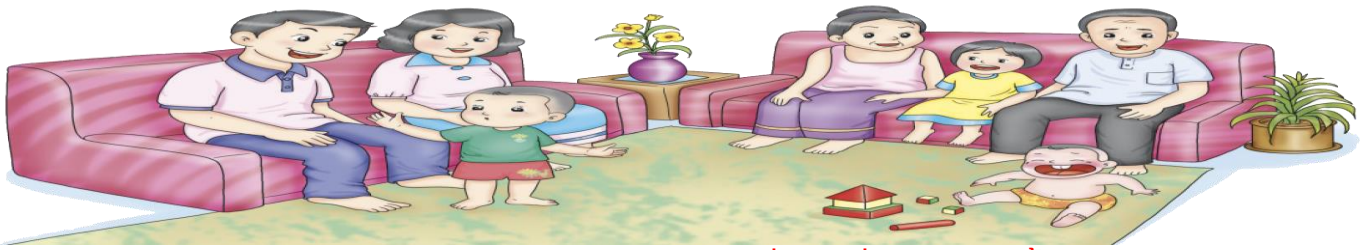
สำหรับการหมั้นของประเทศไทย มีหลักฐานมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีกฎหมายที่บัญญัติรับรองประเพณีการหมั้น เช่น กฎหมายฉันทานา กฎหมายตราสามดวง และกฎหมายครอบครัวในปัจจุบัน

การหมั้นในฐานะที่ไม่ใช่สัญญา และการหมั้นที่เป็นสัญญา

ความคิดพื้นฐานตลอดจนนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการหมั้นในกฎหมายของแต่ละประเทศ โดยประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ เยอรมันตะวันตกและบางประเทศในยุโรป ถือว่าการหมั้นเป็นสัญญามีผลทางกฎหมาย ส่วนกฎหมายแพ่งฝรั่งเศสเห็นว่าการหมั้นไม่มีผลทางกฎหมายแต่อย่างใด

แต่เดิมประเทศไทยในแถบยุโรปตะวันตก เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศสและเยอรมัน มีความเชื่อทางศาสนาปะปนกับประเพณีการหมั้น ถือเป็นเรื่องจริงทำต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จึงทำให้การหมั้นเป็นสัญญาอย่างหนึ่ง มีการวางเงื่อนไขและบทลงโทษคู่หมั้นที่ผิดสัญญา แต่ต่อมาได้ยกเลิก โดยเห็นว่าไม่ควรให้การหมั้นเป็นสัญญา เพราะขัดกับหลักความสมัครใจของบุคคล การหมั้นจึงไม่มีสภาพบังคับสัญญาทั่วไป

ตรงกับข้ามกับกฎหมายไทยที่ถือว่าการหมั้นเป็นสัญญาพิเศษอย่างหนึ่งตามกฎหมายครอบครัว ข้อกำหนดต่าง ๆ จึงมีลักษณะเฉพาะ ทำให้การหมั้นมีบทบัญญัติรองรับขอบเขตของผลแห่งสัญญาหมั้นได้ชัดเจนขึ้น

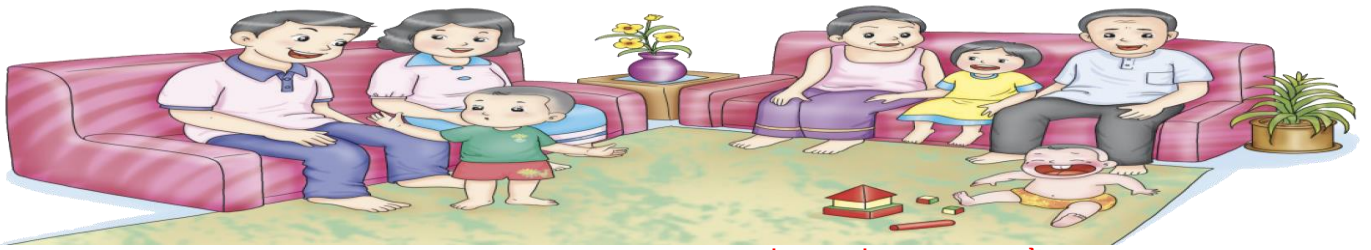
เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

ภาพที่ 2 แสดงความเคารพผู้ใหญ่ในพิธีการหมั้น

ที่มา : <https://sites.google.com/site/social0045/bth-thi-1/hawkhx-yxy-1-1>

กฎหมายครอบครัวไทยเกี่ยวกับสัญญาหมั้นเป็นกฎหมายที่แสดงถึงเอกลักษณ์อันน่าภาคภูมิใจของชาติไทย เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีความละเอียดอ่อนและงดงาม เป็นผลมาจากประเพณีของชาติ ผสมผสานกับเทคนิคในการบัญญัติกฎหมาย ซึ่งนำมาจากต่างประเทศและปรับให้เข้ากับสภาพของเมืองไทย

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

ใบกิจกรรมที่ 1

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

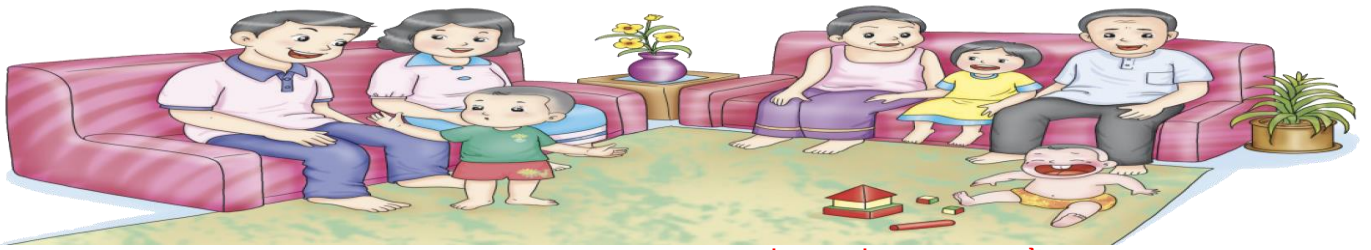
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การหมั้นและวิวัฒนาการของการหมั้น

ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับคู่โดยนำตัวอักษรที่อยู่ขวามือมาใส่ หน้าข้อที่มีความสัมพันธ์กัน

..... 1. การหมั้น ..... 2. การหมั้นมีประโยชน์กับญาติฝ่ายหญิงอย่างไร ..... 3. การหมั้นสมัยโบราณจัดขึ้นเพื่ออะไร ..... 4. ชาย หญิง ถ้าไม่มีการหมั้นแต่งงานกันได้หรือไม่ ..... 5. บทบัญญัติเกี่ยวกับการหมั้นในกฎหมายไทยรับจากชาติใด ..... 6. หัวหน้าครอบครัวของชาวโรมัน ..... 7. สัญญา Sponsio ..... 8. ขนชั้นในฝรั่งเศส ..... 9. สามีนี้อาจารย์ฝรั่งเศส ..... 10. กฎหมายแพ่งนโปเลียน	ก. พิธีที่ส่วนใหญ่ชายหญิงกระทำการมีการสมรส ข. ขึ้นอยู่กับครอบครัวว่าให้ความสำคัญกับการหมั้นหรือไม่ / แต่งได้ปกติ ค. เยอรมันและสวิตเซอร์แลนด์ ง. ไม่ให้เพื่อนบ้านครหา และหมดห่วง เพราะทำตามประเพณีแล้ว จ. ฝรั่งเศสและอังกฤษ ฉ. เป็นการเปิดโอกาสให้ชายหญิงได้มีโอกาสสนิทสนมคุ้นเคยกัน ศึกษาเรียนรู้นิสัยใจคอ ช. ขุนนาง พระ และไพร่ ซ. มีอำนาจอย่างเด็ดขาดเหนือบุคคลในครอบครัว ณ. การหมั้นที่ต้องสาบานต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ญ. กฎหมายครอบครัวของฝรั่งเศสที่มีการแก้ไขมากที่สุดเพราะผู้ร่างไม่มี ฎ. ผู้จัดการทรัพย์สินของครอบครัว ฏ. การหมั้นไม่ใช่สัญญาจะบังคับให้ใครมาสมรสไม่ได้ ต้องขึ้นอยู่กับความสมัครใจ

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

เฉลยใบกิจกรรมที่ 1

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

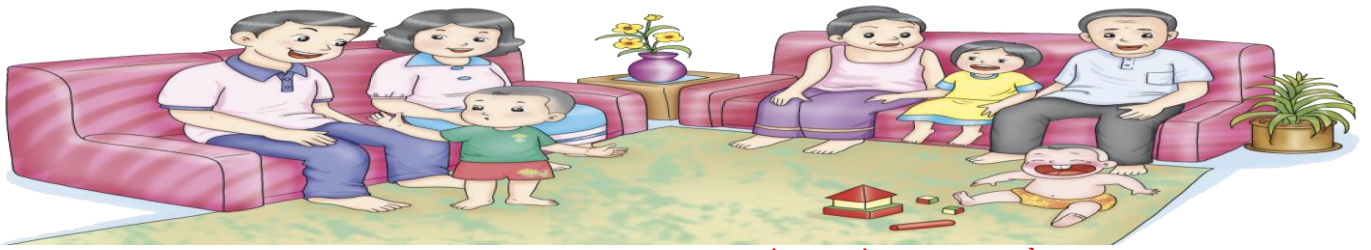
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การหมั้นและวิวัฒนาการของการหมั้น

คำชี้แจง

ให้นักเรียนจับคู่โดยนำตัวอักษรที่อยู่ขวามือมาใส่ หน้าข้อที่มีความสัมพันธ์กัน

ก 1. การหมั้น ง 2. การหมั้นมีประโยชน์กับญาติฝ่ายหญิงอย่างไร ฉ 3. การหมั้นสมัยโบราณจัดขึ้นเพื่ออะไร ช 4. ชาย หญิง ถ้าไม่มีการหมั้นแต่งงานกันได้หรือไม่ ค 5. บทบัญญัติเกี่ยวกับการหมั้นในกฎหมายไทยรับจากชาติใด ซ 6. หัวหน้าครอบครัวของชาวโรมัน ณ 7. สัญญา Sponsio ช 8. ชนชั้นในฝรั่งเศส ฎ 9. สามีนีในครอบครัวฝรั่งเศส ญ 10. กฎหมายแพ่งโปเลียน	ก. พิธีที่ส่วนใหญ่ชายหญิงกระทำการมีการสมรส ข. ขึ้นอยู่กับครอบครัวว่าให้ความสำคัญกับการหมั้นหรือไม่ / แต่งได้ปกติ ค. เยอรมันและสวิสเซอร์แลนด์ ง. ไม่ให้เพื่อนบ้านครหา และหมดหวัง เพราะทำตามประเพณีแล้ว จ. ฝรั่งเศสและอังกฤษ ฉ. เป็นการเปิดโอกาสให้ชายหญิงได้มีโอกาสสนทนาค้นคว้ากัน ศึกษาเรียนรู้ นิสัยใจคอ ช. ขุนนาง พระ และไพร่ ซ. มีอำนาจอย่างเด็ดขาดเหนือบุคคลในครอบครัว ณ. การหมั้นที่ต้องสาบานต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ญ. กฎหมายครอบครัวของฝรั่งเศสที่มีการแก้ไขมากที่สุดเพราะผู้ร่างไม่มีผู้จัดการทรัพย์สินของครอบครัว ฎ. การหมั้นไม่ใช่สัญญาจะบังคับให้ใครมาสมรสไม่ได้ ต้องขึ้นอยู่กับความสมัครใจ

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

ตอนที่ 2

เรื่อง การหมั้นในกฎหมายไทย

กฎหมายไทยได้รับรองการหมั้นว่าเป็นสัญญาชนิดหนึ่ง เป็นรูปแบบที่ได้ลอกมาจากกฎหมายแพ่งเยอรมัน

เงื่อนไขของการหมั้น

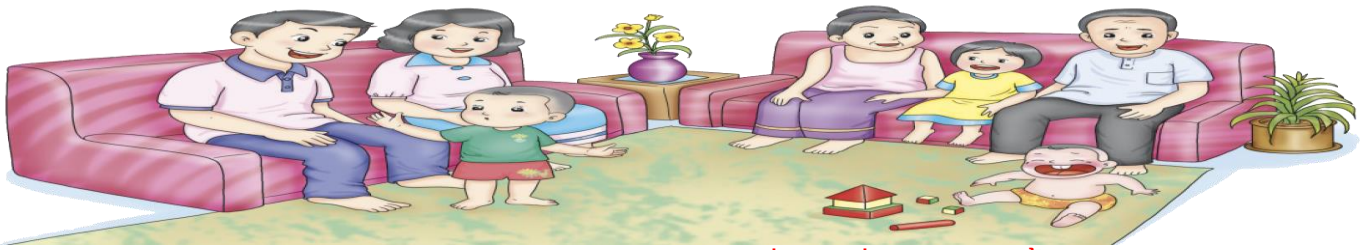
สัญญาหมั้นเป็นสัญญาเพื่อการสมรสจึงมีเงื่อนไขคล้ายคลึงกับเงื่อนไขการสมรสเป็นส่วนใหญ่ เงื่อนไขการหมั้นที่กฎหมายไม่ได้กำหนดเอาไว้มี 3 ประการ คือ คู่สัญญาในการหมั้นจะต้องมีเพศต่างกัน ชายและหญิงจะต้องยินยอมในการหมั้น สุดท้ายการหมั้นจะต้องกระทำการเป็นกิจจะลักษณะและเปิดเผย

ส่วนเงื่อนไขการหมั้นที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ มาตรา 1435 1436 และ 1437

ภาพที่ 3 แสดงรูปแบบการหมั้นหมายตามประเพณีไทย

ที่มา : www.happywedding.life/th/tips/wedding-wiki/engagement/41869

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

1. เงื่อนไขเกี่ยวกับชายหญิงที่จะทำการหมั้น : เกณฑ์อายุ

ปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1435 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ชายและหญิงจะต้องมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์จึงจะทำการหมั้นได้ การหมั้นเป็นสัญญาที่กฎหมายกำหนดคุณสมบัติพิเศษเกี่ยวกับเรื่องอายุของชายและหญิงไว้ โดยคำนึงถึงความพร้อมทั้งในด้านสรีระและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่จะตามมา ในขณะที่การทำสัญญาอื่นโดยทั่วไปกฎหมายใช้กฎเกณฑ์อายุ 20 ปี เป็นฐานในการจำกัดความสามารถในการทำนิติกรรม

2. เงื่อนไขเรื่องความยินยอมในกรณีการหมั้นของผู้เยาว์

ชายและหญิงที่มีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ครบ 20 ปี ทำการหมั้นได้แต่ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเสียก่อน ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 1436 อาจให้ความยินยอมเป็นหนังสือหรือให้ความยินยอมด้วยวาจาได้

3. เงื่อนไขภายนอก : ของหมั้น

การหมั้นต้องมีของหมั้นจึงจะเป็นการหมั้นที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย นิยมใช้แหวนทองหรือแหวนเพชรเป็นของหมั้น ส่วนสินสอดนั้นนิยมให้เป็นเงินสด การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่หญิง เพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับหญิงนั้น

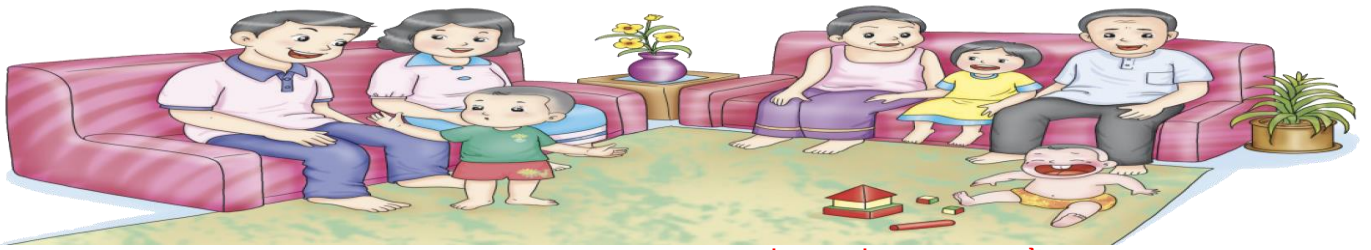
กรณีที่หญิงไม่ต้องคืนของหมั้น

กรณีปัญหาการบอกเลิกหรือผิดสัญญาหมั้น กรณีที่หญิงไม่ต้องคืนของหมั้น ได้แก่ เมื่อชายผิดสัญญาหมั้นคือชายไม่ยอมสมรสโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ชายหรือหญิงคู่หมั้นเสียชีวิตก่อนการสมรส หญิงบอกเลิกการหมั้นเมื่อมีเหตุสำคัญอันเกิดจากชายคู่หมั้นกระทำชั่วอย่างร้ายแรงภายหลังการหมั้น และกรณีที่ชายและหญิงหมั้นแล้วต่างปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการจดทะเบียนสมรสหรือตกลงแต่งงานโดยมิได้มีเจตนาจะจดทะเบียนสมรส

ส่วนกรณีที่หญิงต้องคืนของหมั้นให้แก่ฝ่ายชาย ได้แก่ หญิงเป็นฝ่ายผิดสัญญา ไม่ยอมสมรสโดยไม่มีเหตุอันควร ชายบอกเลิกสัญญาหมั้นเพราะมีเหตุสำคัญอันเกิดจากหญิง หญิงคู่หมั้นได้ร่วมประเวณีกับชายอื่น หรือหญิงถูกข่มขืนหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเรา แล้วฝ่ายชายบอกเลิกสัญญาหมั้น และหญิงคู่หมั้นเป็นฝ่ายไม่ยอมไปจดทะเบียนสมรส

ทรัพย์สินประกอบการหมั้น

สินสอด เป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง เพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยหญิงเป็นต้นเหตุชายเรียกคืนได้ กฎหมายไม่ถือว่าสินสอดเป็นสาระสำคัญของการหมั้น การหมั้นจะมีการให้สินสอดหรือไม่ก็ได้ ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิง หรือ

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อ การหมั้น และการสมรส

มีพฤติกรรมซึ่งฝ่ายหญิงต้องรับผิดชอบทำให้ฝ่ายชายไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับหญิงนั้น ฝ่ายชายเรียกสินสอดคืนได้ แต่หากไม่มีการสมรสโดยมีสาเหตุมาจากชายคู่หมั้น ชายคู่หมั้นจะเรียกสินสอดคืนไม่ได้

ภาพที่ 4 แสดงสินสอดทองหมั้น

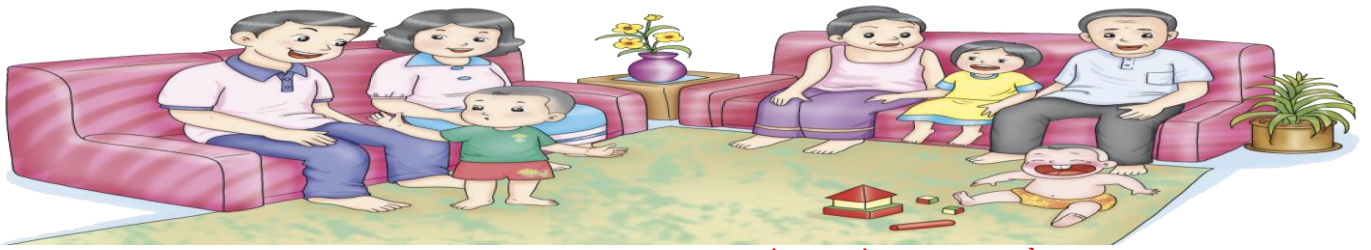
ที่มา : <https://www.happywedding.life/th/tips/wedding-planning-ceremony/18125>

ผลของสัญญาหมั้น

เมื่อสัญญาหมั้นเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้ว ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมทำการสมรสโดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย ฝ่ายหมั้นย่อมเป็นผู้ผิดสัญญาหมั้น จะต้องชดใช้ค่าทดแทนให้แก่คู่หมั้นอีกฝ่ายหนึ่ง

ผลเกี่ยวกับเรื่องของหมั้น ถ้าฝ่ายหญิงผิดสัญญาหมั้นไม่ยอมทำการสมรส ต้องคืนของหมั้นให้ฝ่ายชายไป

การบอกเลิกสัญญาหมั้น ได้แก่ คู่หมั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำชั่วอย่างร้ายแรง และเป็นการกระทำชั่วภายหลังการหมั้น ฝ่ายบอกเลิกเรียกค่าทดแทนได้โดยถือเสมือนว่าฝ่ายถูกบอกเลิกสัญญาหมั้นเป็นผู้ผิดสัญญาหมั้น

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

ใบกิจกรรมที่ 2

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การหมั้นในกฎหมายไทย

ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

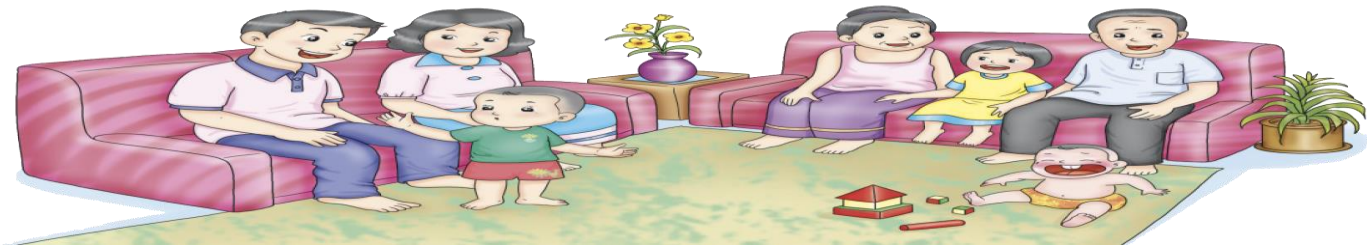
1. วัตถุประสงค์ของการหมั้นคืออะไร

2. การหมั้นโดยไม่มีของหมั้น หากไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อถึงวันที่กำหนดไม่มาสมรส จะมีผลอย่างไรในทางกฎหมาย

3. เพราะเหตุใดของหมั้นต้องส่งมอบให้แก่หญิงในวันหมั้น ไม่ให้ส่งมอบภายหลัง

4. เงินที่ฝ่ายชายให้แก่บิดา มารดาของฝ่ายหญิง เพื่อขอขมาเมื่อฝ่ายหญิงตามไปอยู่กับฝ่ายชาย เงินนั้นถือว่าเป็นสินสอดหรือของหมั้นหรือไม่ เพราะอะไร

5. กรณีที่ฝ่ายหญิงให้ทรัพย์สินแก่ฝ่ายชาย เพื่อเป็นหลักฐานการหมั้น ทรัพย์สินนั้นใช่ของหมั้นหรือไม่ เพราะอะไร

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

6. สินสอดคืออะไร

.....

.....

7. ฝ่ายชายหมายถึงบุคคลใด

.....

.....

8. ถ้าฝ่ายชายนำทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่ไม่ยินยอมมาหมั้นหญิง ทรัพย์สินของทรัพย์สินจะเป็นของใคร

.....

.....

9. ค่าสินหัวบ่าวนางคืออะไร

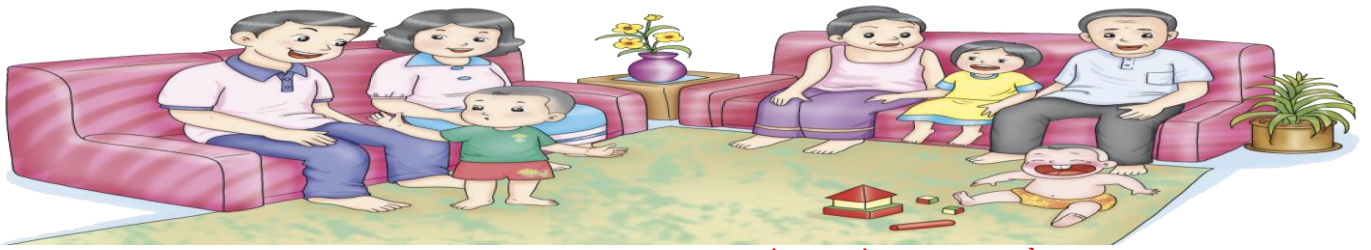
.....

.....

10. เมื่อมีการส่งมอบของหมั้นให้แก่หญิงในวันหมั้น ทรัพย์สินของทรัพย์สินที่เอามาหมั้นอยู่ที่ใคร

.....

.....

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

เฉลยใบกิจกรรมที่ 2

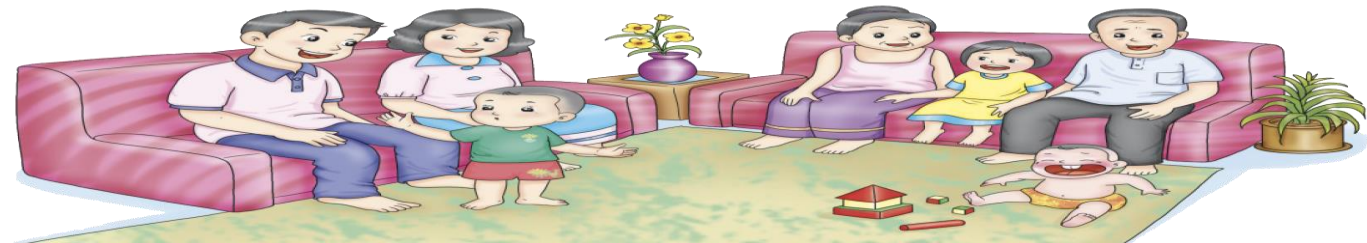
รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การหมั้นในกฎหมายไทย

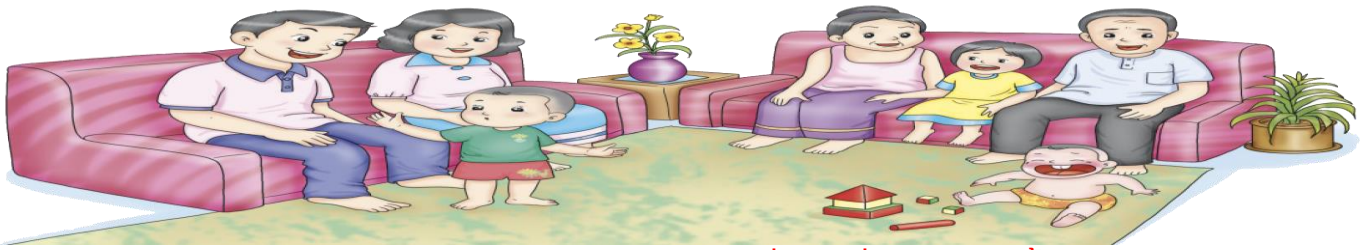
คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

- วัตถุประสงค์ของการหมั้นคืออะไร
ประกาศให้คนทั่วไปรู้ว่าเป็นรูปธรรม
- การหมั้นโดยไม่มีของหมั้น หากไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อถึงวันที่กำหนดไม่มาสมรส จะมีผลอย่างไรในทางกฎหมาย
ไม่สามารถเรียกค่าทดแทนได้
- เพราะเหตุใดของหมั้นต้องส่งมอบให้แก่หญิงในวันหมั้น ไม่ให้ส่งมอบภายหลัง
เมื่อไม่มีการสมรสโดยความผิดของฝ่ายชาย หญิงจะได้ยึดของหมั้นไว้ โดยไม่ต้องส่งคืนให้แก่ฝ่ายชาย หากไม่ส่งมอบวันหมั้นไม่แน่นอนว่าจะได้ค่าทดแทนหรือไม่
- เงินที่ฝ่ายชายให้แก่บิดา มารดาของฝ่ายหญิง เพื่อขอขมาเมื่อฝ่ายหญิงตามไปอยู่กับฝ่ายชาย เงินนั้นถือว่าเป็นสินสอดหรือของหมั้นหรือไม่ เพราะอะไร
ไม่ เพราะชายหญิงไม่มีเจตนาจะสมรสกันตามกฎหมาย
- กรณีที่ฝ่ายหญิงให้ทรัพย์สินแก่ฝ่ายชาย เพื่อเป็นหลักฐานการหมั้น ทรัพย์สินนั้นใช่ของหมั้นหรือไม่ เพราะอะไร
ไม่ เพราะของหมั้นคือทรัพย์สินที่ฝ่ายชายส่งมอบให้แก่ฝ่ายหญิง กรณีเช่นนี้ทรัพย์สินนั้น ไม่ใช่ของหมั้น แต่เป็นการให้ด้วยความเสน่หา
- สินสอดคืออะไร
เป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายให้แก่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองฝ่ายหญิงเพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรส
- ฝ่ายชายหมายถึงบุคคลใด
ตัวชายเอง บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นก็ได้ที่ยินยอมให้นำทรัพย์สินมาหมั้นหรือแต่งงาน

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

8. ถ้าฝ่ายชายนำทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่ไม่ยินยอมมาหมั้นหญิง กรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินจะเป็นของใคร
บุคคลที่ได้นำทรัพย์สินของเขามา
9. ค่าสินหัวบ่าวนางคืออะไร
ค่าสินสอดที่ฝ่ายชายนำมาให้บิดา มารดาของฝ่ายหญิงที่บรรลุนิติภาวะแล้วเหมือนเป็นค่าเลี้ยงดูหญิง
10. เมื่อมีการส่งมอบของหมั้นให้แก่หญิงในวันหมั้น กรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินที่เอามาหมั้นอยู่ที่ใคร
หญิงคู่หมั้น

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

ตอนที่ 3

เรื่อง ค่าทดแทนกรณีผิดสัญญาหมั้น

กฎหมายกำหนดไว้ว่า ฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นให้อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกค่าทดแทนได้ ค่าทดแทนที่จะเรียกต่อกันได้เมื่อมีการทำผิดสัญญาหมั้นอยู่ 3 ประการคือ

1. ทดแทนความเสียหายแก่กายหรือชื่อเสียงแห่งชายหรือหญิงนั้น
2. ทดแทนค่าใช้จ่ายหรือต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรส
3. ทดแทนความเสียหายในการจัดทรัพย์สินหรือการอื่นเกี่ยวกับอาชีพหรือทางทำมาหากินได้

ลักษณะพิเศษของการ ทำให้กฎหมายต้องวางหลักการเพื่อคุ้มครองฝ่ายที่จะต้องเสียหายเมื่อเกิดการผิดสัญญาหมั้นให้มากที่สุด

ค่าทดแทนจากผู้อื่นที่ได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้น

สัญญาหมั้นเป็นสัญญาก่อสถานะบุคคลทำนองเดียวกับการสมรส สถานะนี้ได้แก่ สถานะความเป็นคู่หมั้น และสถานะคู่หมั้นนี้เองก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ทั้งในทางทรัพย์สินและด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว เหตุนี้สถานะของการเป็นคู่หมั้นจึงอาจมีการละเมิดได้ หากผู้อื่นมามีความสัมพันธ์ทางเพศกับคู่หมั้นไม่ว่าฝ่ายหลังนี้จะสมัครใจหรือไม่ก็ตาม คู่หมั้นมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากผู้อื่นได้ และยังมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากคู่หมั้นอีกฝ่ายได้ด้วย โดยคู่หมั้นจะต้องบอกเลิกสัญญาหมั้นเสียก่อนจึงจะมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากผู้อื่นและคู่หมั้นอีกฝ่ายได้

ค่าทดแทนจากผู้อื่นที่ได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้น

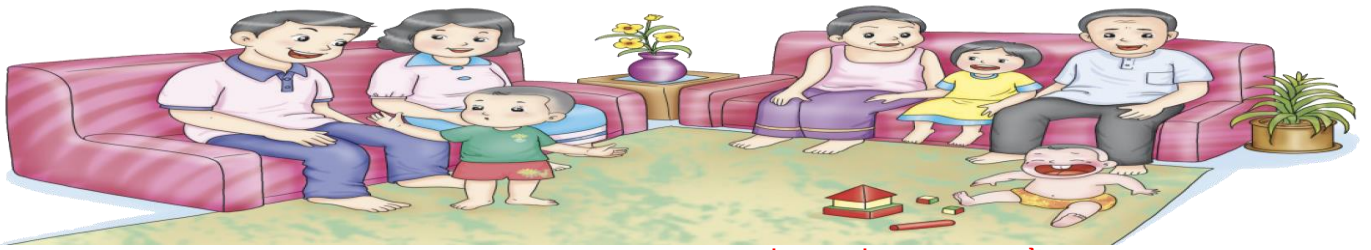
ในกรณีที่คู่หมั้นอาจยินยอมให้ร่วมประเวณีแต่ไม่ได้สมัครใจ เช่น จำต้องยินยอมให้กระทำชำเราเพราะถูกข่มขืนหรืออาจถูกกลฉ้อฉลคู่หมั้น อีกฝ่ายมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนฐานละเมิดจากผู้อื่นได้ โดยอาจเรียกค่าทดแทนได้โดยไม่จำเป็นต้องบอกเลิกสัญญาหมั้นก่อน

การบอกเลิกสัญญาหมั้น

การบอกเลิกสัญญาหมั้น อาจเกิดขึ้นได้ 2 กรณี คือ

1. มีเหตุสำคัญอันเกิดแก่คู่หมั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ทำให้ชายไม่สามารถสมรสกับหญิงนั้น ชายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้หญิงคืนของหมั้นแก่ชาย

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรือบ การหมั้น และการสมรส

ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ชายคู่หมั้นทำให้หญิงไม่สามารถสมรสกับชายนั้น หญิงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้โดยมิต้องคืนของหมั้นแก่ชาย

2. คู่หมั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำชั่วอย่างร้ายแรง

ถ้าเหตุอันทำให้คู่หมั้นบอกเลิกสัญญาหมั้นเป็นเพราะการกระทำชั่วอย่างร้ายแรงของคู่หมั้นอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งได้กระทำภายหลังการหมั้น คู่หมั้นผู้กระทำผิดชั่วอย่างร้ายแรงนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าทดแทนแก่คู่หมั้น

ภาพที่ 5 แสดงผู้กระทำผิดร้ายแรง

ที่มา : <http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1412568406>

ความตายของคู่หมั้น

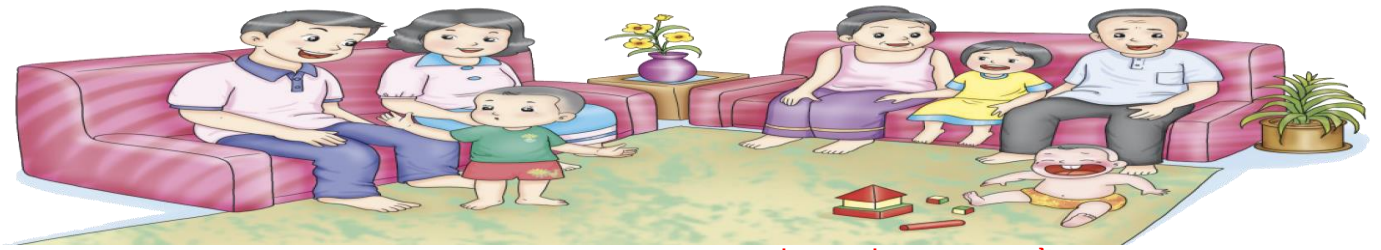
ถ้าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งตายก่อนสมรส อีกฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องค่าทดแทนมิได้ ส่วนของหมั้นหรือสินสอดนั้นไม่ว่าชายหรือหญิงตาย หญิงหรือฝ่ายหญิงไม่ต้องคืนให้แก่ฝ่ายชาย

ค่าทดแทน

ค่าแทนกรณีที่เป็นสิทธิเฉพาะตัว มีอยู่ 4 กรณี

ก. สิทธิเรียกร้องความเสียหายต่อกายและชื่อของฝ่ายชายและหญิงคู่หมั้น

ข. สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนเพื่อความเสียหายที่คู่หมั้นไปจัดการทรัพย์สินหรือการอื่นอันเกี่ยวกับแก้อาชีพหรือทางทำมาหากินได้แก่ตน

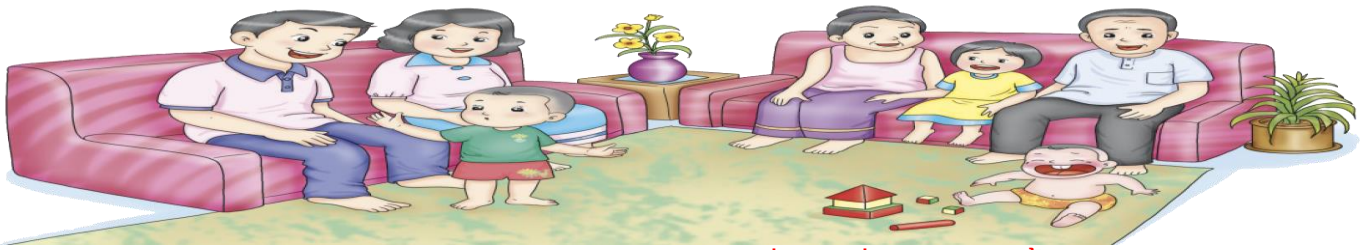

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

- ค. สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนจากผู้อื่น ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้น เมื่อคู่หมั้นได้บอกเลิกสัญญาหมั้น
- ง. สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนจากผู้อื่นที่ได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้น

ค่าทดแทนกรณีที่ไม่เป็นสิทธิเฉพาะตัว

กรณีที่มีบุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องอาจเป็นเพราะคู่หมั้นยังเป็นผู้เยาว์ จึงต้องมีบุคคลอื่นกระทำการแทนในการสมรส ต้องเสียค่าใช้จ่ายไปหรือต้องตกเป็นลูกหนี้ในการเตรียมการสมรส กฎหมายจึงให้สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนในกรณีนี้ไม่เป็นสิทธิเฉพาะตัว ให้โอนและตกทอดเป็นมรดกได้ ส่วนอายุความเรียกร้อง สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนมีอายุความ 6 เดือน

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

ใบกิจกรรมที่ 3

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

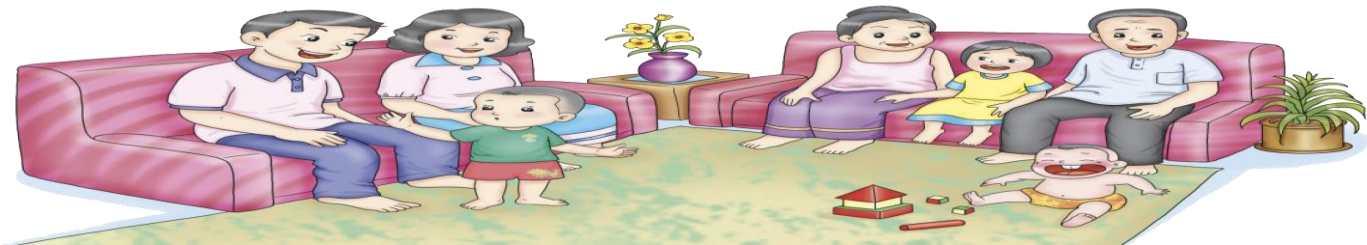
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ค่าทดแทนกรณีผิดสัญญาหมั้น

ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ชั้น

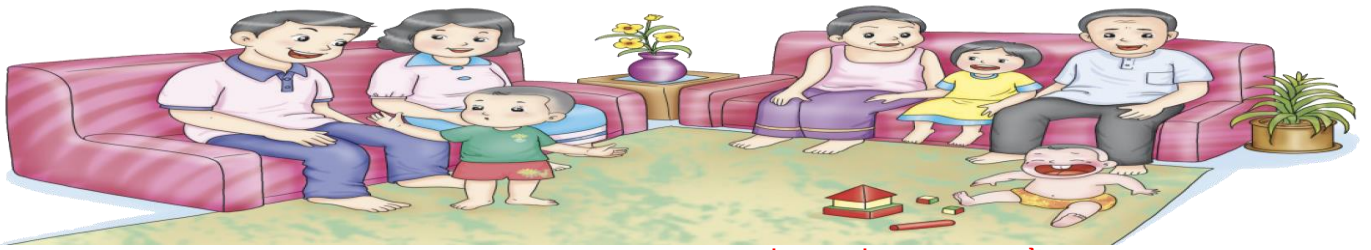
คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. หญิงได้หมั้นกับชาย และตกลงว่าจะแต่งงานกัน หลังจากไว้ทุกข์ให้บิดามารดาแล้ว 3 ปี ระหว่างนั้น หญิงตั้งครรภ์ ชายแนะนำให้ไปทำแท้ง หญิงไปทำแท้งแล้วเกิดป่วยหนัก ชายหลบหน้าไปแต่งงานกับ หญิงอื่น ผู้หญิงจะได้ค่าทดแทนอย่างไร
.....
.....
2. ค่าใช้จ่ายเพื่อเตรียมการสมรส ถ้าถึงวันเวลาที่กำหนด ชายไม่ยอมสมรสฝ่ายหญิงเรียกร้องค่าทดแทนได้หรือไม่ เพราะอะไร
.....
.....
3. การเรียกค่าทดแทน เมื่อฝ่ายคู่หมั้นผิดสัญญาหมั้นต้องเรียกร้องค่าทดแทนภายในเวลาเท่าไร เพราะอะไร
.....
.....
4. คู่หมั้นหญิงมีที่ดินและร้านอาหารตามสั่ง สัญญาหมั้นตกลงว่าสมรสแล้วจะไปอยู่กับชาย ชายให้ชายที่ดิน หญิงอย่างรีบร้อน จึงได้แค่ราคาทุนและปิดกิจการขายอุปกรณ์อาหารหมด เมื่อมาถึงบ้านชายกับไปสมรสกับหญิงอื่น หญิงคู่หมั้นเรียกร้องค่าทดแทนอะไรได้บ้างหรือไม่
.....
.....

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

5. ถ้ามีบุคคลอื่นมาร่วมประเวณีกับคู่หมั้นของตน ไม่ว่าชายหรือหญิงสามารถเรียกค่าทดแทนได้หรือไม่ เพราะ
.....
.....
6. ฝ่ายหญิงเรียกของหมั้นเป็นทองคำหนัก 10 บาท วันหมั้นได้ให้ทองคำไว้ 5 บาท และได้มอบโฉนดที่ดิน 50 ไร่ ยึดไว้แทนโดยตีราคาที่ดินเท่ากับทอง 5 บาท เมื่อชายตายจึงไม่สามารถสมรสได้ หญิงคู่หมั้นจะได้อะไรบ้าง
.....
.....
7. ค่าตอบแทนในกรณีที่เป็นสิทธิเฉพาะตัวหมายถึงอะไร
.....
.....
8. ค่าทดแทนกรณีไม่เป็นสิทธิเฉพาะตัวหมายถึงอะไร
.....
.....
9. อายุความเรียกร้องค่าทดแทนมีอายุความนานเท่าไร
.....
.....
10. นาย ก หลังจากหมั้นกับ น.ส. ข แล้วทราบภายหลังว่า น.ส. ข มีพฤติกรรมเสพยาเป็นอาชญา จึงบอกยกเลิกสัญญาหมั้นในวันที่ 14 ก.พ. 2558 นาย ก มีสิทธิ์ฟ้องเรียกค่าทดแทน น.ส. ข ได้ถึงเมื่อไร
.....
.....

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

เฉลยใบกิจกรรมที่ 3

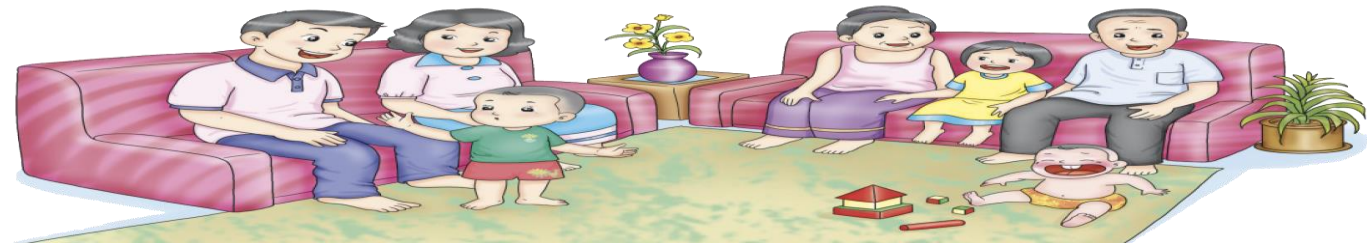
รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง ค่าทดแทนกรณีผิดสัญญาหมั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. หญิงได้หมั้นกับชาย และตกลงว่าจะแต่งงานกัน หลังจากไว้ทุกข์ให้บิดามารดาแล้ว 3 ปี ระหว่างนั้น หญิงตั้งครรภ์ ชายแนะนำให้ไปทำแท้ง หญิงไปทำแท้งแล้วเกิดป่วยหนัก ชายหลบหน้าไปแต่งงานกับหญิงอื่น ผู้หญิงจะได้ค่าทดแทนอย่างไร
ทดแทนค่าเสียหายริบของหมั้น / ค่าเสียหายนอกจากที่ริบของหมั้นตามสมควร
2. ค่าใช้จ่ายเพื่อเตรียมการสมรส ถ้าถึงวันเวลาที่กำหนด ชายไม่ยอมสมรสฝ่ายหญิงเรียกร้องค่าทดแทนได้หรือไม่ เพราะอะไร
ได้ เพราะเป็นการเตรียมการให้ชายหญิงอยู่กินกันเป็นสามีภรรยาโดยตรงหลังมีการสมรส
3. การเรียกค่าทดแทน เมื่อฝ่ายคู่หมั้นผิดสัญญาหมั้นต้องเรียกร้องค่าทดแทนภายในเวลาเท่าไร เพราะอะไร
ภายใน 6 เดือน เพราะเนื่องจากอายุความการเรียกค่าทดแทนนั้น มีอายุความเพียง 6 เดือน นับแต่วันผิดสัญญาหมั้น
4. คู่หมั้นหญิงมีที่ดินและร้านอาหารตามสั่ง สัญญาหมั้นตกลงว่าสมรสแล้วจะไปอยู่กับชาย ชายให้ชายที่ดินหญิงอย่างรีบร้อน จึงได้แค่ราคาทุนและปิดกิจการขายอุปกรณ์อาหารหมด เมื่อมาถึงบ้านชายกับไปสมรสกับหญิงอื่น หญิงคู่หมั้นเรียกร้องค่าทดแทนอะไรได้บ้างหรือไม่
ราคาที่ดินราคาทุนและค่าอุปกรณ์ขายอาหารตามสั่งตามจริง
5. ถ้ามีบุคคลอื่นมาร่วมประเวณีกับคู่หมั้นของตน ไม่ว่าชายหรือหญิงสามารถเรียกค่าทดแทนได้หรือไม่ เพราะ
ได้ เพราะกฎหมายให้สิทธิของคู่หมั้นที่จะสามารถเรียกร้องค่าทดแทนได้

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

6. ฝ่ายหญิงเรียกของหมั้นเป็นทองคำหนัก 10 บาท วันหมั้นได้ให้ทองคำไว้ 5 บาท และได้มอบโฉนดที่ดิน 50 ไร่ ยึดไว้แทนโดยตีราคาที่ดินเท่ากับทอง 5 บาท เมื่อชายตายจึงไม่สามารถสมรสได้ หญิงคู่หมั้นจะได้อะไรบ้าง

ทองคำที่ชายคู่หมั้นให้วันหมั้น ส่วนที่ดินถึงยังไม่มีกรโอนหรือส่งมอบต้องคืนให้ฝ่ายชาย

7. ค่าตอบแทนในกรณีที่เป็นสิทธิเฉพาะตัวหมายถึงอะไร

ค่าทดแทนที่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบเฉพาะตัวแก่ชาย และคู่หมั้นโดยตรง ไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก

8. ค่าทดแทนกรณีไม่เป็นสิทธิเฉพาะตัวหมายถึงอะไรค่าทดแทนที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลจากการกระทำของชายหรือหญิงโดยตรง แต่เกิดจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของหญิงที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการ

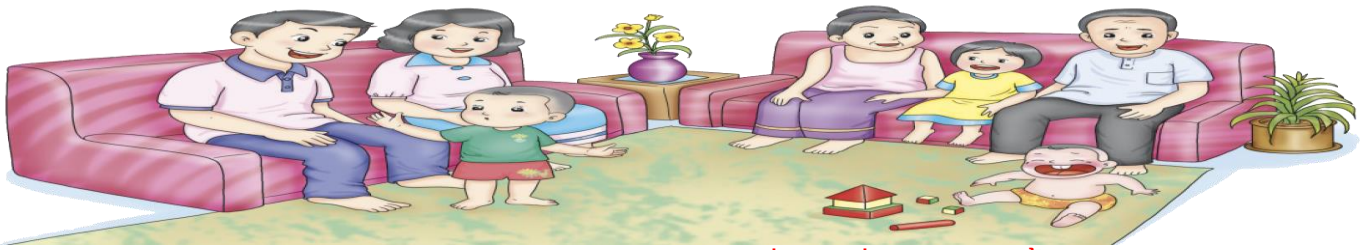
เตรียมการสมรส ญาติฝ่ายหญิงจึงมีสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนได้ ให้โอนและตกทอดเป็นมรดกได้

9. อายุความเรียกร้องค่าทดแทนมีอายุความนานเท่าไร

6 เดือนนับตั้งแต่บอกเลิกสัญญาหมั้น และไม่เกิด 5 ปี นับแต่วันกระทำการดังกล่าว

10. นาย ก หลังจากหมั้นกับ น.ส. ข แล้วทราบภายหลังว่า น.ส. ข มีพฤติกรรมเสพยาเป็นอาจิม จึงบอกยกเลิกสัญญาหมั้นในวันที่ 14 ก.พ. 2558 นาย ก มีสิทธิฟ้องเรียกค่าทดแทน น.ส. ข ได้ถึงเมื่อไร

14 สิงหาคม 2558

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

ตอนที่ 4

เรื่อง การสมรส

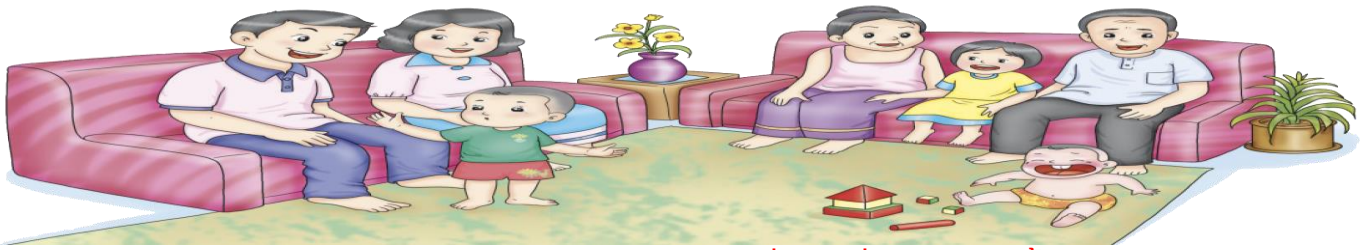
ครอบครัวเป็นสถาบันที่เก่าแก่และเป็นสถาบันมูลฐานที่มั่นคงที่สุดสถาบันหนึ่ง แม้ว่าครอบครัวจะเป็นหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุด แต่ก็ เป็นหน่วยที่สำคัญที่สุด ครอบครัวเป็นสถาบันสากลที่ทำหน้าที่ที่สำคัญให้แก่ประเทศ ได้แก่ การผลิตสมาชิกใหม่ให้แก่สังคม หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ หน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจตลอดจนหน้าที่ที่กำลังใจแก่สังคม

การสมรสเป็นนิติสัมพันธ์ของชายและหญิงคู่หนึ่งในฐานะที่เป็นสามีภริยา ที่เกิดจากการแสดงเจตนาโดยสมัครใจ นิติสัมพันธ์ในรูปของการสมรสจึงเป็นหัวใจสำคัญในกฎหมายครอบครัว การสมรสก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในกฎหมายระหว่างชายหญิงคู่กรณี ความสัมพันธ์นี้มีทั้งความสัมพันธ์ส่วนตัวและความสัมพันธ์ทางทรัพย์สิน นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตรในทางส่วนตัวและในทางทรัพย์สินไว้ด้วย

ภาพที่ 6 แสดงพิธีแต่งงานตามประเพณีของไทย

ที่มา : <https://www.weddingpro.studio/content/743/>

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

กฎหมายกำหนดหน้าที่พื้นฐานให้มีผลบังคับ กฎหมายจึงเข้าไปช่วยให้ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเมื่อมีการปฏิบัติตามหน้าที่ ครอบครัวที่เกิดขึ้นก็มีความอบอุ่นมั่นคง ไม่สร้างปัญหาให้แก่ประเทศ การใช้สิทธิในกฎหมายครอบครัวนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องที่จะทำให้ครอบครัวแตกแยกเป็นเรื่องที่ต้องการให้บุคคลที่ไม่ทำตามหน้าที่สำนึกว่าอาจจะมียุทธศาสตร์ตามมา ปกติเรื่องครอบครัวนั้น หน้าที่เป็นหลักการใช้สิทธิที่กฎหมายเปิดช่องให้นั้น ก็เพื่อจะเตือนให้อีกฝ่ายหนึ่งที่มีหน้าที่ไม่ละเว้นการที่ต้องปฏิบัติ

การสมรส คือ นิติกรรมที่ชายและหญิงแสดงเจตนาตกลงใช้ชีวิตร่วมกัน โดยกฎหมายจะกำหนดเงื่อนไขผลที่ตามมาตลอดจนการสิ้นสุดของการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างเคร่งครัด

การใช้ชีวิตร่วมกันของชายหญิงคือ การสร้างครอบครัว เป็นรากฐานแห่งความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศ การสมรสจะสมบูรณ์ต่อเมื่อเป็นไปโดยถูกต้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย และกฎหมายยอมรับหรือรับรู้แต่เฉพาะการสมรสที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย การกำหนดเงื่อนไขแห่งการสมรส จึงเป็นมาตรการหนึ่งของรัฐในการสร้างความแข็งแกร่งให้กับตนเอง

กฎหมายครอบครัว นอกจากจะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนในแต่ละประเทศแล้ว ยังเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นสากลโลกอยู่อีกด้วย

การกำหนดเงื่อนไขการสมรสในกฎหมายครอบครัวไทย

ความสมบูรณ์ของการสมรส ได้แก่ การจดทะเบียนสมรสชายหญิงที่อยู่กินด้วยกันโดยไม่จดทะเบียนสมรสย่อมไม่ใช่สามีภริยากันตามกฎหมาย

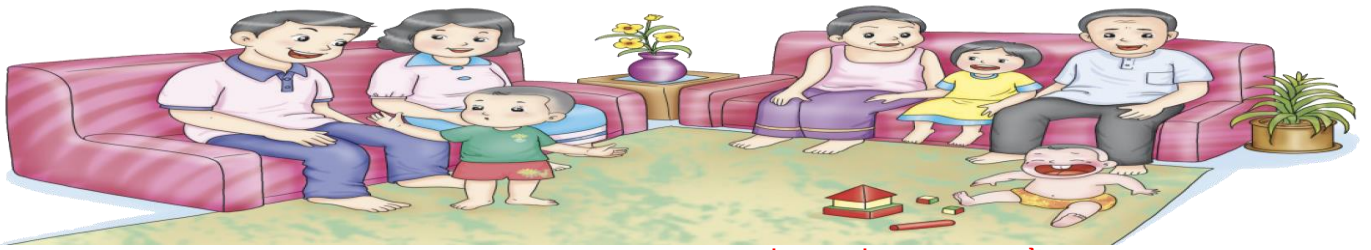
เงื่อนไขการสมรสในกฎหมายไทย

การกำหนดเงื่อนไขการสมรสในกฎหมายไทยนั้น ส่วนที่สำคัญที่สุด ได้แก่ เงื่อนไข ที่อาจทำให้การสมรสตกเป็นโมฆะ (เปล่า, ว่าง, ไม่มีประโยชน์) 4 ประการ คือ

- ก) สมรสกับบุคคลวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถ
- ข) สมรสกับญาติสืบสายโลหิต
- ค) สมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่
- ง) สมรสโดยปราศจากความยินยอม

เงื่อนไขที่อาจทำให้การสมรสตกเป็นโมฆะ (อาจเป็นโมฆะได้เมื่อมีการบอกล้าง) 4 ประการ คือ

- ก) สมรสขณะอายุต่ำกว่า 17 ปีบริบูรณ์
- ข) ผู้เยาว์สมรสโดยไม่ได้รับความยินยอม
- ค) สมรสโดยสำคัญผิดตัวคู่สมรส
- ง) สมรสโดยถูกข่มขู่

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

เงื่อนไขการสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสถาบัน

การสมรสมีลักษณะผสมผสานกันระหว่างความเป็นสัญญาและสถาบัน เป็นสัญญาเพราะการสมรสต้องอาศัยการแสดงเจตนาถูกต้องตรงกันของชายหญิง เป็นสถาบันในแง่ที่ว่าคู่สมรสได้สร้างฐานของสังคมคือครอบครัว การสมรสเป็นสถาบันทางธรรมชาติที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นสถาบันที่รวมกฎหมายแห่งรัฐ ชายหญิงที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกสถาบันครอบครัวโดยการจดทะเบียนสมรส

การสมรสมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างฐานะของบุคคลเป็นหลัก เจตนาที่แสดงโดยการยินยอมนั้นก่อให้เกิดสถานการณ์อย่างหนึ่ง เรียกว่า สถานะบุคคลหรือฐานะบุคคล สถานะบุคคลทำให้เกิดนิติสัมพันธ์และสิทธิหน้าที่ต่อกัน นิติสัมพันธ์ประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ของสามีภริยา มีขึ้นโดยกฎหมายลักษณะครอบครัวกำหนด

คู่สมรสต้องมีเพศต่างกัน

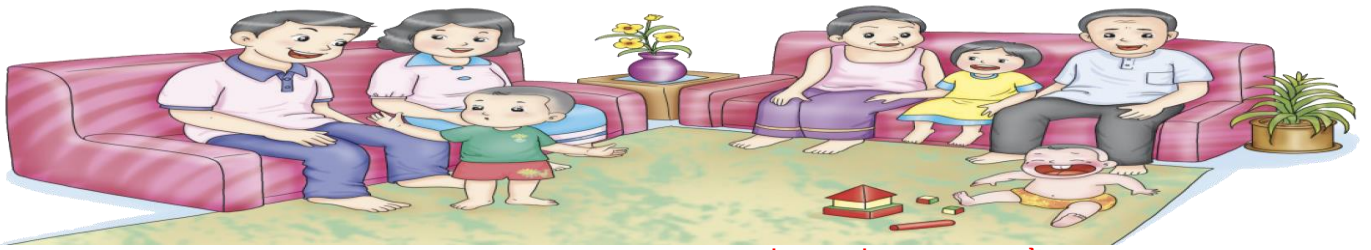
จุดมุ่งหมายของการสมรส คือ การสร้างครอบครัว ได้แก่ การอยู่กินหลับนอนร่วมประเวณีและบุตรธิดาสืบสกุล การที่มนุษย์จะร่วมประเวณีและให้กำเนิดทารกได้นั้น มนุษย์คู่หนึ่งจะต้องมีเพศตามธรรมชาติที่ต่างจากกัน ตัวหญิงต้องมีสรีระที่สามารถให้กำเนิดบุตรได้

การสมรสกับบุคคลต้องห้ามบางประเภท

ได้แก่ บุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และบุคคลต้องห้ามการสมรสอีกประเภทหนึ่ง คือ ญาติสืบสายโลหิต ชายหญิงที่เป็นญาติสนิทชิดเชื้อกันมากเท่าไร หากสมรสกันและมีบุตรบุตรนั้นจะรับเอาลักษณะด้อยที่สุดของร่างกายและสติปัญญาจากเชื้อสายของบิดาและมารดา การสมรสกับญาติสืบสายโลหิตจึงเป็นข้อห้ามของทุกประเทศที่มีการใช้กฎหมายครอบครัว

การสมรสซ้อน

ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

ใบกิจกรรมที่ 4

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

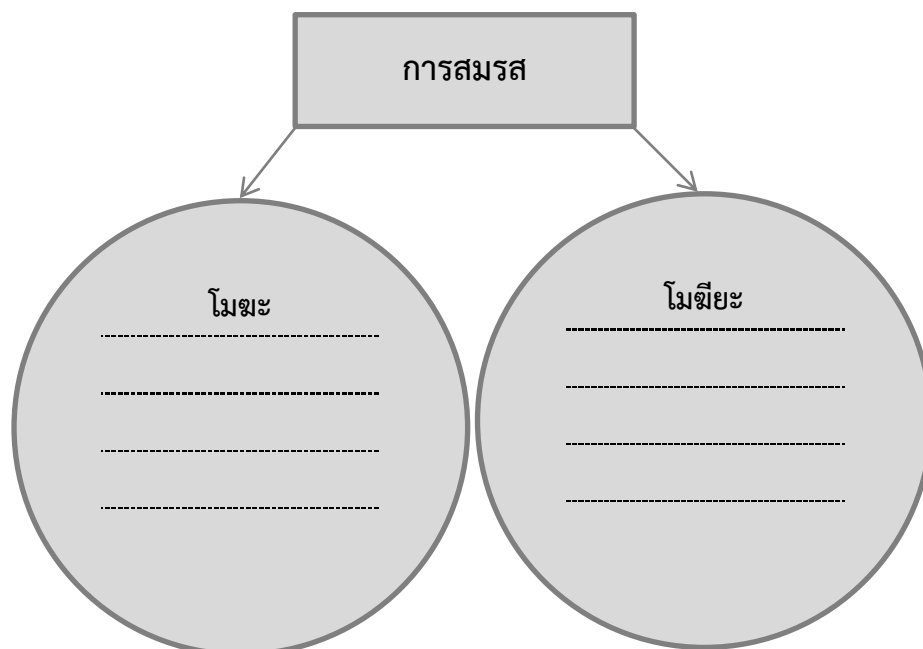
เรื่อง การสมรส

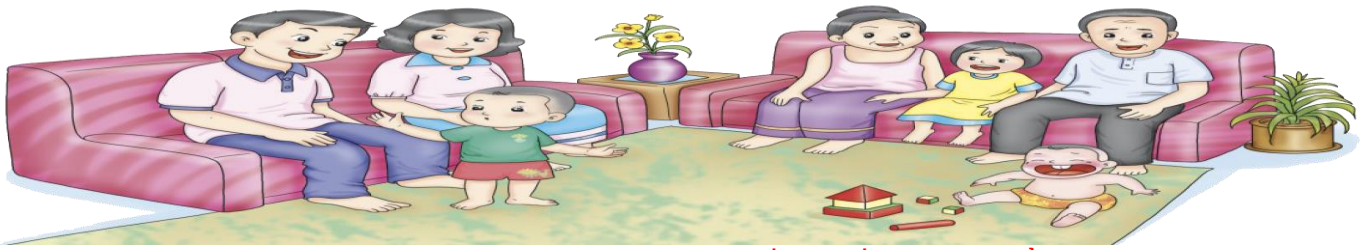
ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ชั้น

คำชี้แจง

ให้นักเรียนนำตัวเลขหน้าเงื่อนไขที่กำหนดมาจัดกลุ่มให้ถูกต้องว่าเป็นโมฆะหรือโมฆียะ

1. สมรสกับบุคคลวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถ
2. สมรสกับญาติสายโลหิต
3. สมรสขณะอายุต่ำกว่า 17 ปีบริบูรณ์
4. สมรสขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่
5. ผู้เยาว์สมรสโดยไม่ได้รับความยินยอม
6. สมรสโดยสำคัญผิดตัวคู่สมรส
7. สมรสโดยปราศจากความยินยอม
8. สมรสโดยถูกกลั่นแกล้ง
9. สมรสโดยถูกข่มขู่
10. สมรสกับบุตรบุญธรรม

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

เฉลยใบกิจกรรมที่ 4

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

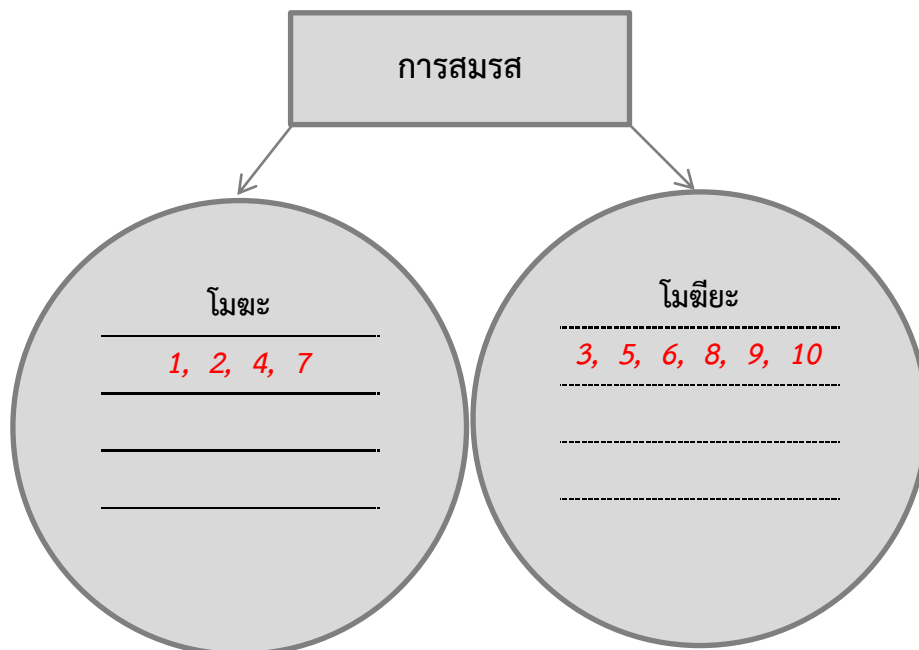
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

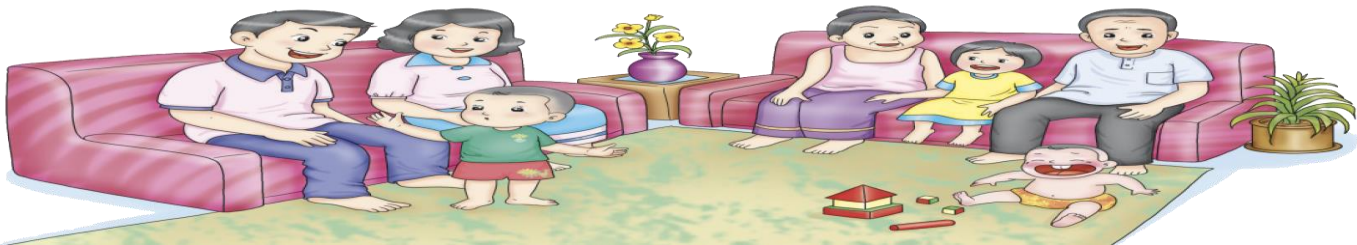
เรื่อง การสมรส

คำชี้แจง

ให้นักเรียนนำตัวเลขหน้าเงื่อนไขที่กำหนดมาจัดกลุ่มให้ถูกต้องว่าเป็นโมฆะหรือโมฆียะ

1. สมรสกับบุคคลวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถ
2. สมรสกับญาติสายโลหิต
3. สมรสขณะอายุต่ำกว่า 17 ปีบริบูรณ์
4. สมรสขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่
5. ผู้เยาว์สมรสโดยไม่ได้รับความยินยอม
6. สมรสโดยสำคัญผิดตัวคู่สมรส
7. สมรสโดยปราศจากความยินยอม
8. สมรสโดยถูกกลั่นแกล้ง
9. สมรสโดยถูกข่มขู่
10. สมรสกับบุตรบุญธรรม

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

ตอนที่ 5

เรื่อง การสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสัญญา

เงื่อนไขการสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสัญญา

ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้ การสมรสมีลักษณะของความเป็นสัญญาบางส่วน และแม้จะเป็นสัญญาก็หาได้มีลักษณะเหมือนนิติกรรมหรือสัญญาทั่วไปทุกประการ คงมีลักษณะพิเศษในความเป็นสัญญาที่ต่างจากสัญญาทั่วไป

เกณฑ์อายุ

การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีต้นเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ การใช้สิทธิทำนิติกรรม ผู้ที่อายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ ผู้เยาว์ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมเสียก่อน

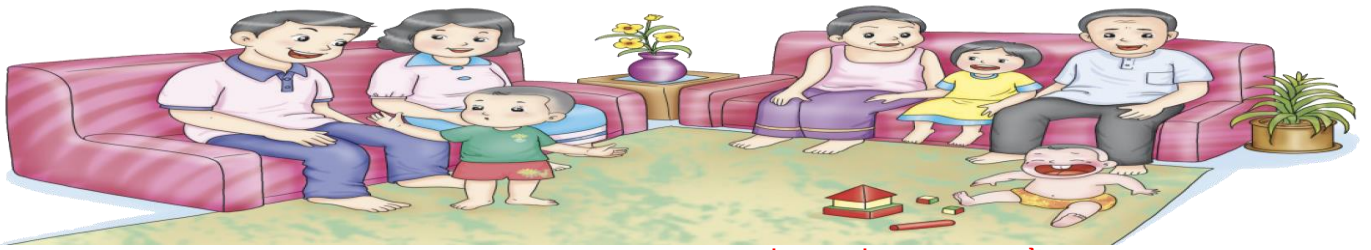
นิติกรรมที่ต้องทำเองเฉพาะตัว เช่น การทำพินัยกรรม กำหนดให้ผู้เยาว์ที่มีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ทำได้ การทำพินัยกรรม หากผู้ทำมีอายุไม่ถึง 15 ปี พินัยกรรมนั้นย่อมตกเป็นโมฆะ หญิงได้เสียกับฝ่ายชายก่อนมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ หญิงตั้งครรภ์ ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนอายุครบเกณฑ์ได้ แต่การรับบุตรบุญธรรม ที่ผู้รับบุตรบุญธรรมมีอายุไม่ครบ 25 ปี บริบูรณ์ ย่อมไม่สมบูรณ์

ความยินยอม

ผู้เยาว์จะสมรสมีหลักเกณฑ์เดียวกันกับการที่ผู้เยาว์จะทำนิติกรรม คือ จะต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากัน และต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน และให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย

การแสดงเจตนา

การแสดงเจตนาทำการสมรสของชายหญิงจะต้องไม่มีเหตุบกพร่อง หากไม่แล้วการสมรสนั้นจะตกเป็นโมฆะ กล่าวคือ การสมรสโดยสำคัญผิดตัว สมรสโดยถูกกลฉ้อฉล และสมรสโดยถูกข่มขู่ คู่สมรสที่สำคัญผิดตัว มีสิทธิขอให้ศาลเพิกถอนการสมรสได้ หากไม่ใช้สิทธิเพิกถอนภายใน 90 วัน นับแต่วันสมรส การสมรสเป็นอันสมบูรณ์ สิทธิขอเพิกถอนเป็นอันระงับไป

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

ภาพที่ 7 แสดงใบสำคัญการสมรส

ที่มา : <http://www.bestweddingstudio.net/love/topic/item/>

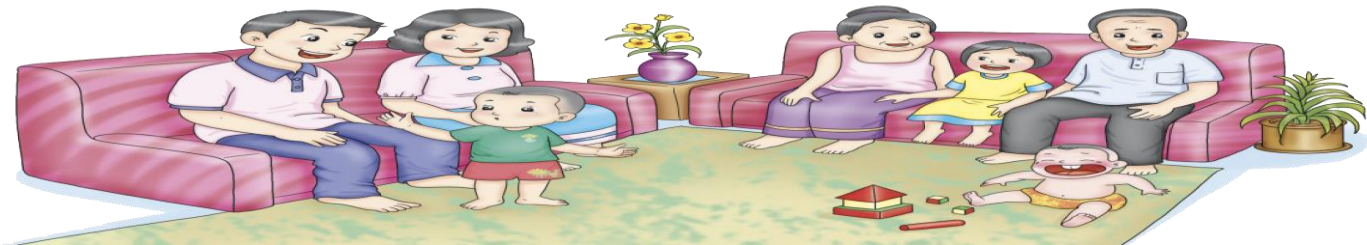
ข้อห้ามมิให้นายทะเบียนทำการจดทะเบียนสมรส

การสมรสระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรม กฎหมายห้ามการสมรสไว้เนื่องจากเป็นสิ่งที่ระคายเคืองต่อความรู้สึกทางศีลธรรมของประชาชน และเป็นการผิดวัตถุประสงค์ในการรับบุตรบุญธรรม กฎหมายกำหนดให้บุคคลที่จะรับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุแก่กว่าผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย 15 ปี เพื่อให้บุตรบุญธรรมมีความเคารพในวัยวุฒิของผู้รับบุตรบุญธรรม ตลอดจนจะได้ไม่เกิดความสับสนในฐานระหว่างบุคคลทั้งสอง

หญิงที่สามีตายหรือการที่สมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่นจะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อการสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่า 310 วัน เว้นแต่

- 1) คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น
- 2) สมรสกับคู่สมรสเดิม
- 3) มีใบรับรองแพทย์ ประกาศนียบัตรหรือปริญญาซึ่งเป็นผู้ประกอบการรักษาโรคในสาขาเวชกรรมได้ตามกฎหมายว่ามีได้ตั้งครรรภ์
- 4) มีคำสั่งของศาลให้สมรสได้

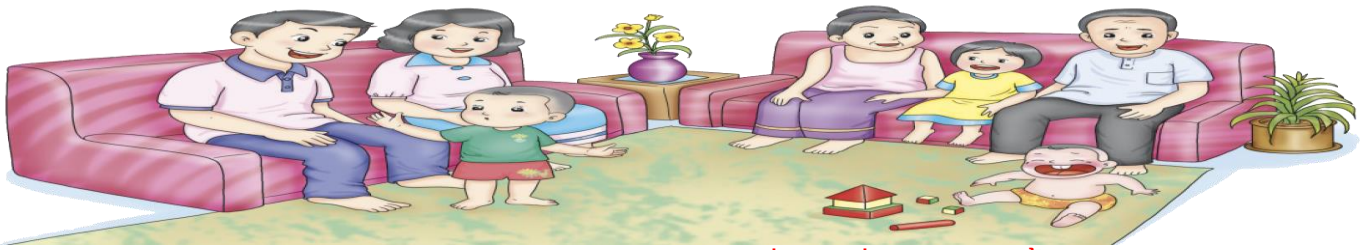
กรณีคู่สมรสซึ่งได้ครอบครองทรัพย์สินของบุตรต้องการจะสมรสใหม่ หลังจากทั้งคู่สมรสของตนถึงแก่ความตาย หากต้องการสมรสใหม่ต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ข้อ ดังต่อไปนี้ให้เสร็จสิ้นก่อน

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

- 1) ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุตร เมื่อบุตรบรรลุนิติภาวะแล้ว
- 2) เก็บรักษาทรัพย์สินให้แก่บุตรจนกว่าบุตรจะบรรลุนิติภาวะ

3) หากเป็นทรัพย์สินจำพวกที่ระบุในมาตรา 456 อัน ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ เรือกำปั่น เรือมีระวางตั้งแต่ 6 ตันขึ้นไป เรือกลไฟ เรือยนต์มีระวาง ตั้งแต่ 5 ตันขึ้นไป แพ และสัตว์พาหนะ หรือทรัพย์สินที่มีเอกสารสำคัญ คู่สมรสที่มีชีวิตอยู่จะต้องจัดการลงชื่อบุตรเป็นเจ้าของรวมในเอกสารนั้น เจตนารมณ์ของข้อห้าม ก็เพื่อปกป้องคุ้มครองกองทรัพย์สินของบุตรเองและคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่จะได้รับจากคู่สมรสที่ถึงแก่กรรม และมิให้ปะปนกับกองทรัพย์สินใหม่ที่จะเกิดขึ้นระหว่างบิดาหรือมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่กับคู่สมรสใหม่

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

ใบกิจกรรมที่ 5

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสัญญา

ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. ผู้ที่แจ้งความเท็จแก่พนักงานเพื่อจดทะเบียนสมรสซ้อนมีโทษสถานใด

.....

2. ชายหญิงจะสมรสกันได้ต้องมีอายุเท่าไร

.....

3. เพราะเหตุใดกฎหมายจึงต้องกำหนดอายุของผู้ที่จะทำการสมรสกัน

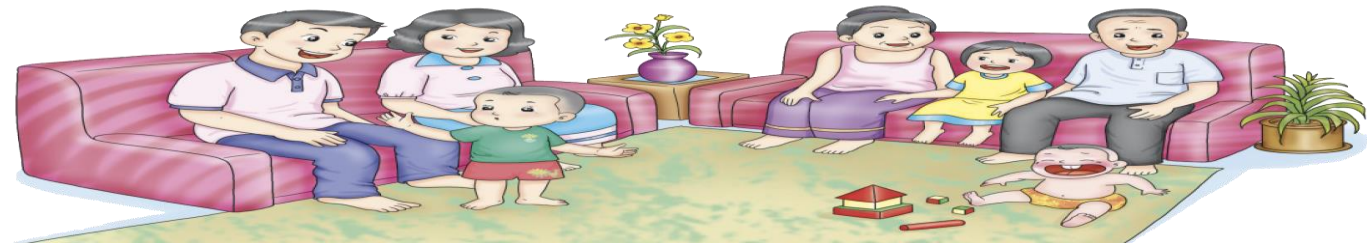
.....

4. การสมรสที่ฝ่าฝืนเกณฑ์อายุจะมีผลอย่างไร

.....

5. โฉฉีเยคืออะไร

.....

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

6. โฉมะคืออะไร

.....

.....

7. การให้สัตยาบัน หมายถึงอะไร

.....

.....

8. ผู้เยาว์สามารถทำพินัยกรรมได้เมื่ออายุเท่าไร

.....

.....

9. ผู้แทนโดยชอบธรรมคือใคร

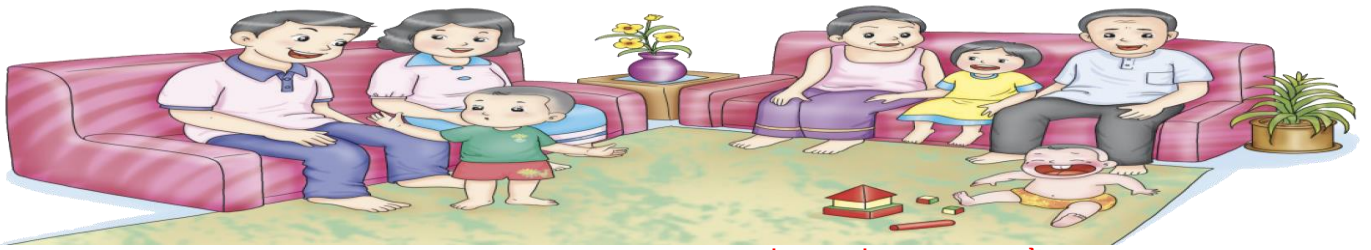
.....

.....

10. การสมรสแตกต่างจากการทำสัญญานิติกรรมคู่สัญญาอย่างไร

.....

.....

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

เฉลยใบกิจกรรมที่ 5

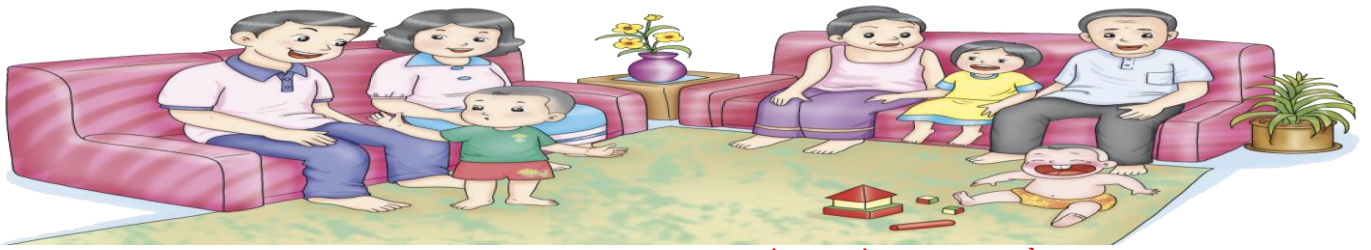
รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสัญญา

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. ผู้ที่แจ้งความเท็จแก่พนักงานเพื่อจดทะเบียนสมรสซ้อนมีโทษสถานใด
โทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับก็ได้
2. ชายหญิงจะสมรสกันได้ต้องมีอายุเท่าไร
17 ปีบริบูรณ์
3. เพราะเหตุใดกฎหมายจึงต้องกำหนดอายุของผู้ที่จะทำการสมรสกัน
มีความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา หน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัว
4. การสมรสที่ฝ่าฝืนเกณฑ์อายุจะมีผลอย่างไร
ตกเป็นโมฆียะ
5. โมฆียะคืออะไร
การกระทำที่ผิดเงื่อนไขอาจจะด้วยอายุไม่ถึงเกณฑ์ แต่ถ้ามีการรับรองจากผู้ปกครองจะมีผลสมบูรณ์ทันที
6. โมฆะคืออะไร
การกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดีย่อมเสียเปล่า เช่น สัญญา การซื้อขายยาบ้า ถือว่าเป็นโมฆะ
7. การให้สัตยาบัน หมายถึงอะไร
ให้คำรับรอง
8. ผู้เยาว์สามารถทำพินัยกรรมได้เมื่ออายุเท่าไร
15 ปีบริบูรณ์
9. ผู้แทนโดยชอบธรรมคือใคร
บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้มีอำนาจปกครอง
10. การสมรสแตกต่างจากการทำสัญญานิติกรรมคู่สัญญาอย่างอื่นอย่างไร
การทำนิติกรรมอื่นไม่จำเป็นต้องมีหน้าที่ของรัฐมารับทราบและบันทึกความยินยอม

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

สรุป

เรื่อง การหมั้น และการสมรส

1. การหมั้นและวิวัฒนาการของการหมั้น

ประเพณีเกี่ยวกับการหมั้น ถือกันว่าฝ่ายชายจะต้องหมั้นฝ่ายหญิงก่อนการแต่งงาน ในสังคมไทยการหมั้นมีความสำคัญไม่น้อยกว่าการสมรส ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณ มีการสวมแหวนหมั้นแก่ฝ่ายหญิง มีผู้ใหญ่ของฝ่ายชายและฝ่ายหญิงรับรู้ความเป็นไป ปัจจุบันในสังคมชนบทนิยมยกขันหมากเป็นขบวนแห่ฝ่ายชายไปยังเรือนของฝ่ายหญิง นำสินสอดทองหมั้นมอบแก่ฝ่ายหญิง แล้วจัดพิธีผูกข้อมือหรือรดน้ำสังข์ โดยมีญาติผู้ใหญ่ เพื่อนเจ้าบ่าวเจ้าสาวรับรู้เป็นพยาน

ประโยชน์ของการหมั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ชายหญิงคู่หมั้นได้ใกล้ชิด และเรียนรู้นิสัยใจคอซึ่งกันและกัน เป็นการประกาศให้ญาติทั้งสองฝ่าย ตลอดจนผู้อื่นได้รับรู้ และเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการเป็นคู่สมรส

กฎหมายแพ่งของไทย ได้รับอิทธิพลในการร่างกฎหมายมาจากกฎหมายเยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ และฝรั่งเศส

กฎหมายแพ่งโรมันได้รับปรัชญาวิชาการมาจากปรัชญาของ พลาโต อริสโตเติล โดยกล่าวถึงการหมั้น ตลอดจนทรัพย์สินที่ให้ต่อกันในการหมั้น หลักการใหญ่แห่งกฎหมายครอบครัวชาวโรมัน

ประเทศฝรั่งเศสในอดีต หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญาหมั้น ต้องชดใช้ค่าทดแทนความเสียหาย แต่ปัจจุบันฝรั่งเศสไม่ได้รับรองการหมั้นเป็นสัญญา โดยในบทบัญญัติเกี่ยวกับการสมรสบังคับไว้ว่า ชายหญิงที่จะทำการสมรสกันจะต้องสมัครใจยินยอม

สำหรับการหมั้นของประเทศไทย มีหลักฐานมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีกฎหมายที่บัญญัติรับรองประเพณีการหมั้น เช่น กฎหมายล้านนา กฎหมายตราสามดวง และกฎหมายครอบครัวในปัจจุบัน

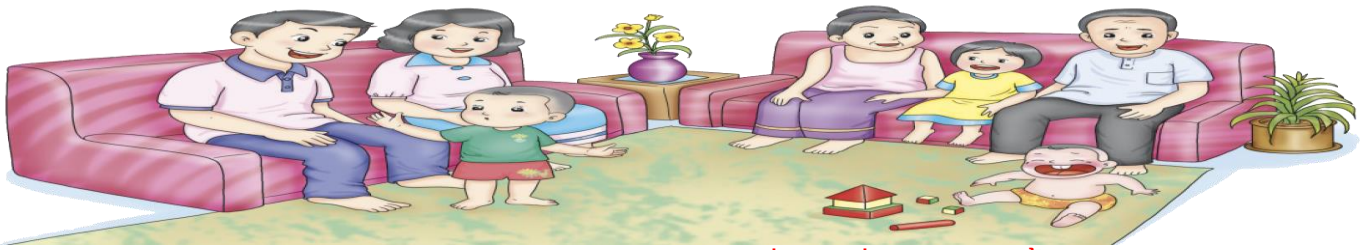
2. การหมั้นในกฎหมายไทย

เงื่อนไขเกี่ยวกับชายหญิงที่จะทำการหมั้น : เกณฑ์อายุ

ปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1435 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ชายและหญิงจะต้องมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์จึงจะทำการหมั้นได้

เงื่อนไขเรื่องความยินยอมในกรณีการหมั้นของผู้เยาว์

ชายและหญิงที่มีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ครบ 20 ปี ทำการหมั้นได้แต่ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเสียก่อน

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

เงื่อนไขภายนอก : ของหมั้น

การหมั้นต้องมีของหมั้นจึงจะเป็นการหมั้นที่สมบูรณ์ตามกฎหมาย นิยมใช้แหวนทองหรือแหวนเพชรเป็นของหมั้น ส่วนสินสอดนั้นนิยมให้เป็นเงินสด การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่หญิง

ทรัพย์สินประกอบการหมั้น

สินสอด เป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง เพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรส ถ้าไม่มีการสมรสโดยหญิงเป็นต้นเหตุชายเรียกคืนได้

ผลของสัญญาหมั้น

เมื่อสัญญาหมั้นเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้ว ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมทำการสมรสโดยไม่มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย ฝ่ายหมั้นย่อมเป็นผู้ผิดสัญญาหมั้น จะต้องชดเชยค่าทดแทนให้แก่คู่หมั้นอีกฝ่ายหนึ่ง

3. ค่าทดแทนกรณีผิดสัญญาหมั้น

กฎหมายกำหนดไว้ว่า ฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นให้อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกค่าทดแทนได้ ค่าทดแทนที่จะเรียกต่อกันได้เมื่อมีการทำผิดสัญญามีอยู่ 3 ประการคือ

- 1) ทดแทนความเสียหายแก่กายหรือชื่อเสียงแห่งชายหรือหญิงนั้น
- 2) ทดแทนค่าใช้จ่ายหรือต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรส
- 3) ทดแทนความเสียหายในการจัดทรัพย์สินหรือการอื่นเกี่ยวกับอาชีพหรือทางทำมาหากินได้

ค่าทดแทนจากผู้อื่นที่ได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้น

คู่หมั้นมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากผู้อื่นได้ และยังมีสิทธิเรียกค่าทดแทนจากคู่หมั้นอีกฝ่ายได้ด้วย

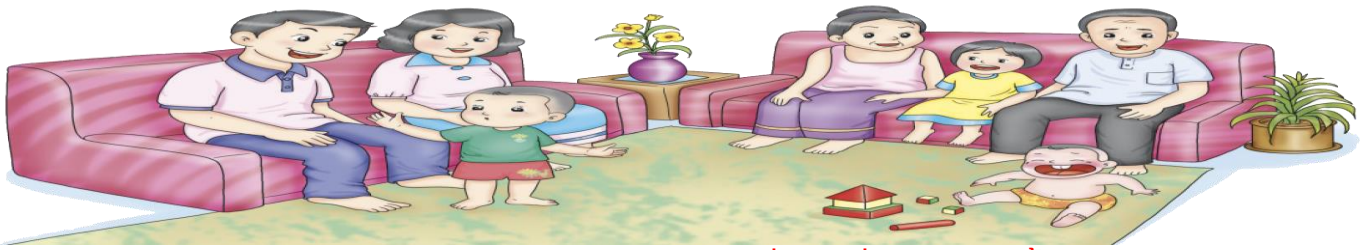
ค่าทดแทนจากผู้อื่นที่ได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้น

ในกรณีที่คู่หมั้นอาจยินยอมให้ร่วมประเวณีแต่ไม่ได้สมัครใจ อีกฝ่ายมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนฐานละเมิดจากผู้อื่นได้

ค่าทดแทน

ค่าแทนกรณีที่เป็นสิทธิเฉพาะตัว มีอยู่ 4 กรณี

- ก. สิทธิเรียกร้องความเสียหายต่อกายและชื่อของฝ่ายชายและหญิงคู่หมั้น
- ข. สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนเพื่อความเสียหายที่คู่หมั้นไปจัดการทรัพย์สินหรือการอื่นอันเกี่ยวกับแก้อาชีพหรือทางทำมาหากินได้แก่ตน
- ค. สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนจากผู้อื่น ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หมั้น เมื่อคู่หมั้นได้บอกเลิกสัญญาหมั้น
- ง. สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนจากผู้อื่นที่ได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หมั้น

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

คำทดแทนกรณีที่ไม่เป็นสิทธิเฉพาะตัว

กรณีที่มีบุคคลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับอาจเป็นเพราะคู่หมั้นยังเป็นผู้เยาว์ จึงต้องมีบุคคลอื่นกระทำการแทน ในการสมรส ต้องเสียค่าใช้จ่ายไปหรือต้องตกเป็นลูกหนี้ในการเตรียมการสมรส กฎหมายจึงให้สิทธิเรียกร้องค่า ทดแทนในกรณีนี้ไม่เป็นสิทธิเฉพาะตัว ให้โอนและตกทอดเป็นมรดกได้ ส่วนอายุความเรียกร้อง สิทธิเรียกร้อง ค่าทดแทนมีอายุความ 6 เดือน

4. การสมรส

กฎหมายกำหนดหน้าที่พื้นฐานให้มีผลบังคับ กฎหมายจึงเข้าไปช่วยให้ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเมื่อมี การปฏิบัติตามหน้าที่ ครอบครัวที่เกิดขึ้นก็就会有ความอบอุ่นมั่นคง ไม่สร้างปัญหาให้แก่ประเทศ การใช้สิทธิใน กฎหมายครอบครัวนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องที่จะทำให้ครอบครัวแตกแยกเป็นเรื่องที่ต้องการให้บุคคลที่ไม่ทำตาม หน้าที่สำนึกกว่าอาจจะมียกโทษตามมา ปกติเรื่องครอบครัวนั้น หน้าที่เป็นหลักการใช้สิทธิที่กฎหมายเปิดช่อง ให้นั้น ก็เพื่อจะเตือนให้อีกฝ่ายหนึ่งที่มีหน้าที่ไม่ละเว้นการที่ต้องปฏิบัติ

การสมรส คือ นิติกรรมที่ชายและหญิงแสดงเจตนาตกลงใช้ชีวิตร่วมกัน โดยกฎหมายจะกำหนดเงื่อนไข ผลที่ตามมาตลอดจนการสิ้นสุดของการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างเคร่งครัด

การกำหนดเงื่อนไขการสมรสในกฎหมายครอบครัวไทย

ความสมบูรณ์ของการสมรส ได้แก่ การจดทะเบียนสมรสชายหญิงที่อยู่กินด้วยกันโดยไม่จดทะเบียน สมรสย่อมไม่ใช่สามีภริยากันตามกฎหมาย

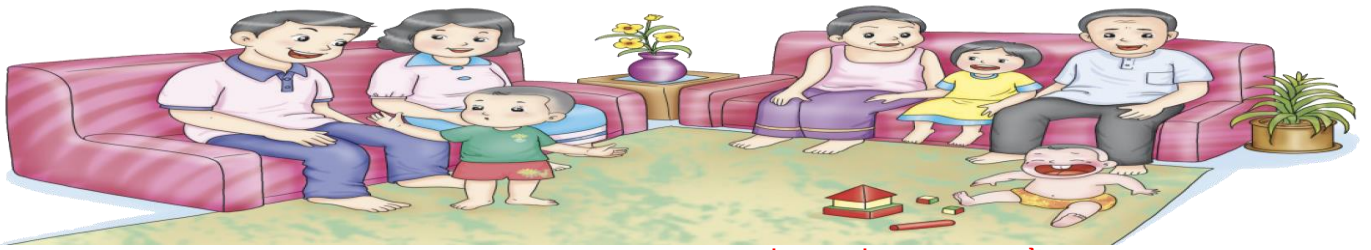
เงื่อนไขการสมรสในกฎหมายไทย

การกำหนดเงื่อนไขการสมรสในกฎหมายไทยนั้น ส่วนที่สำคัญที่สุด ได้แก่ เงื่อนไข ที่อาจทำให้การสมรส ตกเป็นโมฆะ (เปล่า, ว่าง, ไม่มีประโยชน์) 4 ประการ คือ

- ก) สมรสกับบุคคลวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถ
- ข) สมรสกับญาติสายโลหิต
- ค) สมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่
- ง) สมรสโดยปราศจากความยินยอม

เงื่อนไขที่อาจทำให้การสมรสตกเป็นโมฆียะ (อาจเป็นโมฆะได้เมื่อมีการบอกล้าง) 4 ประการ คือ

- ก) สมรสขณะอายุต่ำกว่า 17 ปีบริบูรณ์
- ข) ผู้เยาว์สมรสโดยไม่ได้รับความยินยอม
- ค) สมรสโดยสำคัญผิดตัวคู่สมรส
- ง) สมรสโดยถูกข่มขู่

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

เงื่อนไขการสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสถาบัน

การสมรสมีลักษณะผสมผสานกันระหว่างความเป็นสัญญาและสถาบัน เป็นสัญญาเพราะการสมรสต้องอาศัยการแสดงเจตนาถูกต้องตรงกันของชายหญิง เป็นสถาบันในแง่ที่ว่าคู่สมรสได้สร้างฐานของสังคมคือครอบครัว การสมรสเป็นสถาบันทางธรรมชาติที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นสถาบันที่รวมกฎเกณฑ์แห่งรัฐ ชายหญิงที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกสถาบันครอบครัวโดยการจดทะเบียนสมรส

5. การสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสัญญา

เงื่อนไขการสมรสที่ถือว่าการสมรสเป็นสัญญา

ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้ การสมรสมีลักษณะของความเป็นสัญญาบางส่วน และแม้จะเป็นสัญญาก็หาได้มีลักษณะเหมือนนิติกรรมหรือสัญญาทั่วไปทุกประการ คงมีลักษณะพิเศษในความเป็นสัญญาที่ต่างจากสัญญาทั่วไป

เกณฑ์อายุ

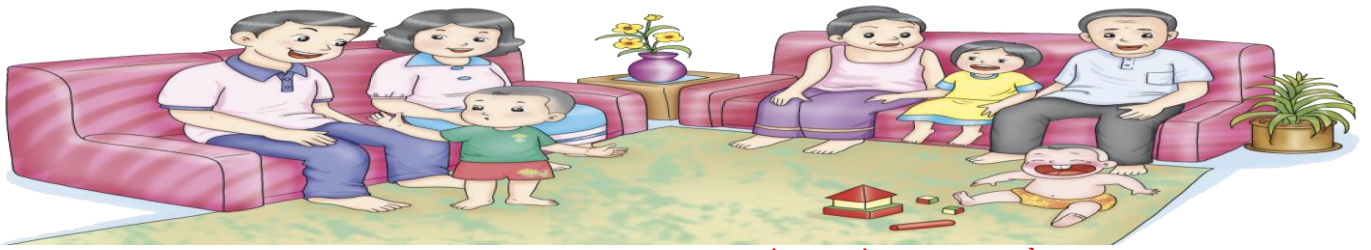
การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีต้นเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้ การใช้สิทธิทำนิติกรรม ผู้ที่อายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ ผู้เยาว์ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมเสียก่อน

ความยินยอม

ผู้เยาว์จะสมรสมีหลักเกณฑ์เดียวกันกับการที่ผู้เยาว์จะทำนิติกรรม คือ จะต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรม

การแสดงเจตนา

การแสดงเจตนาทำการสมรสของชายหญิงจะต้องไม่มีเหตุบกพร่อง หากไม่แล้วการสมรสนั้นจะตกเป็นโมฆะ

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

แบบทดสอบหลังเรียน

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

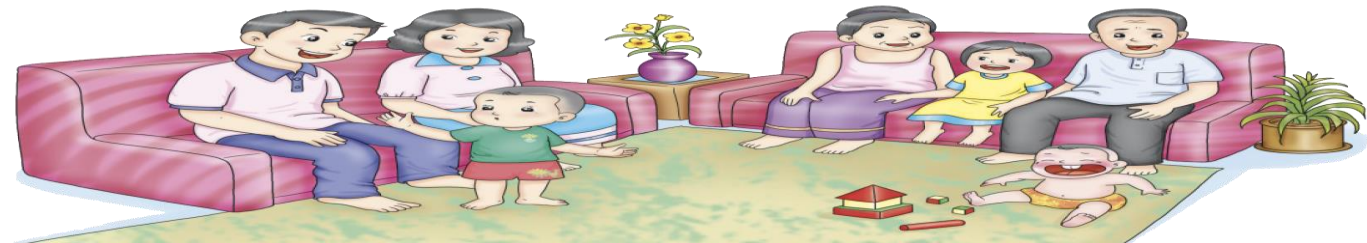
เวลา 10 นาที 10 คะแนน

ชื่อ-นามสกุล เลขที่ ชั้น

คำชี้แจง

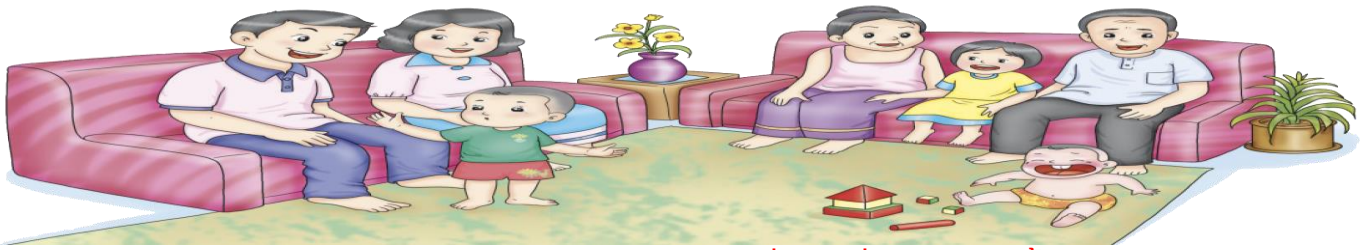
ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว และเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่อง ก, ข, ค หรือ ง ลงในกระดาษคำตอบ

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1435 กำหนดอายุของชายและหญิงที่จะทำการหมั้นไว้ในข้อใด
 - ก. 15 ปีบริบูรณ์
 - ข. 16 ปีบริบูรณ์
 - ค. 17 ปีบริบูรณ์
 - ง. 18 ปีบริบูรณ์
2. ข้อใดกล่าวไว้ถูกต้อง
 - ก. ฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้นให้อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนได้
 - ข. ฝ่ายหญิงผิดสัญญาหมั้นไม่ยอมทำการสมรส ไม่ต้องคืนของหมั้นให้ฝ่ายชาย
 - ค. ฝ่ายชายผิดสัญญาหมั้นไม่ยอมทำการสมรส หญิงต้องคืนของหมั้นให้ฝ่ายชาย
 - ง. ถูกทุกข้อ
3. นิติกรรมที่ชายและหญิงแสดงเจตนาตกลงใช้ชีวิตร่วมกันโดยกฎหมายจะกำหนดเงื่อนไขผลที่ตามมาตลอดจนการสิ้นสุดของการใช้ชีวิตร่วมกันคือข้อใด
 - ก. การหมั้น
 - ข. การสมรส
 - ค. การหย่าร้าง
 - ง. การเรียกค่าทดแทน
4. หญิงที่สามีตายหรือการที่สมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่น จะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อการสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านไปแล้วไม่น้อยกว่ากี่วัน
 - ก. 300 วัน
 - ข. 310 วัน
 - ค. 320 วัน
 - ง. 365 วัน

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรียบ การหมั้น และการสมรส

5. อายุความเรียกร้องค่าทดแทนกำหนดไว้กี่เดือน
 - ก. 5 เดือน
 - ข. 6 เดือน
 - ค. 7 เดือน
 - ง. 8 เดือน
6. เงื่อนไขที่อาจทำให้การสมรสตกเป็นโมฆียะได้แก่ข้อใด
 - ก. สมรสกับญาติสืบสายโลหิต
 - ข. สมรสโดยปราศจากความยินยอม
 - ค. สมรสขณะอายุต่ำกว่า 17 ปีบริบูรณ์
 - ง. สมรสกับบุคคลวิกลจริตหรือคนไร้ความสามารถ
7. สถาบันที่เป็นหน่วยของสังคมที่เล็กที่สุดแต่สำคัญที่สุด คือข้อใด
 - ก. ตำบล
 - ข. อำเภอ
 - ค. หมู่บ้าน
 - ง. ครอบครัว
8. การบอกเลิกหรือผิดสัญญาหมั้น กรณีที่ฝ่ายหญิง ไม่ต้องคืนของหมั้น ได้แก่ข้อใด
 - ก. ชายหรือหญิงคู่หมั้นเสียชีวิตก่อนการสมรส
 - ข. เมื่อชายผิดสัญญาหมั้นโดยฝ่ายชายไม่ยอมสมรสโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
 - ค. การบอกเลิกการหมั้นเมื่อมีเหตุสำคัญอันเกิดจากชายคู่หมั้นกระทำชั่วร้ายแรงภายหลังการหมั้น
 - ง. ถูกทุกข้อ
9. ทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบให้บิดามารดาหรือผู้ใช้อำนาจปกครองของฝ่ายหญิงเพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรสคือข้อใด
 - ก. สินสอด
 - ข. ของหมั้น
 - ค. ซันหมาก
 - ง. สัญญาหมั้น
10. เงื่อนไขที่อาจทำให้การสมรสตกเป็นโมฆะได้แก่ข้อใด
 - ก. สมรสโดยถูกข่มขู่
 - ข. สมรสโดยไม่ได้รับการยินยอม
 - ค. สมรสโดยสำคัญผิดตัวคู่สมรส
 - ง. สมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

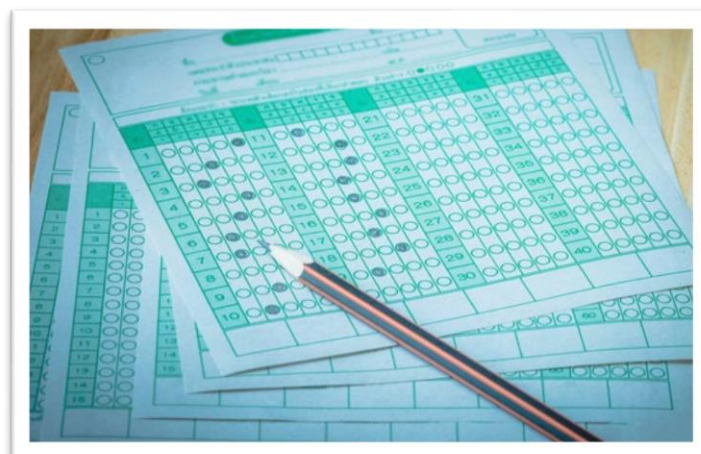
รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3 รหัสวิชา ส22101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เล่มที่ 1 เรื่อง การหมั้น และการสมรส

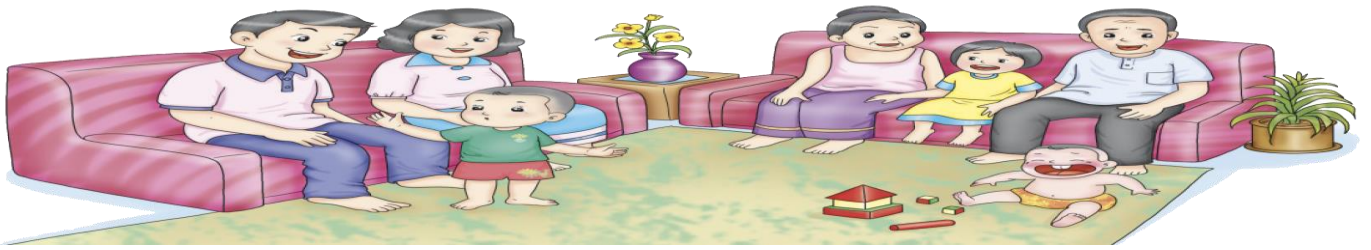
เวลา 10 นาที 10 คะแนน

ข้อ	คำตอบ
1	ค
2	ก
3	ข
4	ข
5	ข
6	ค
7	ง
8	ง
9	ก
10	ง

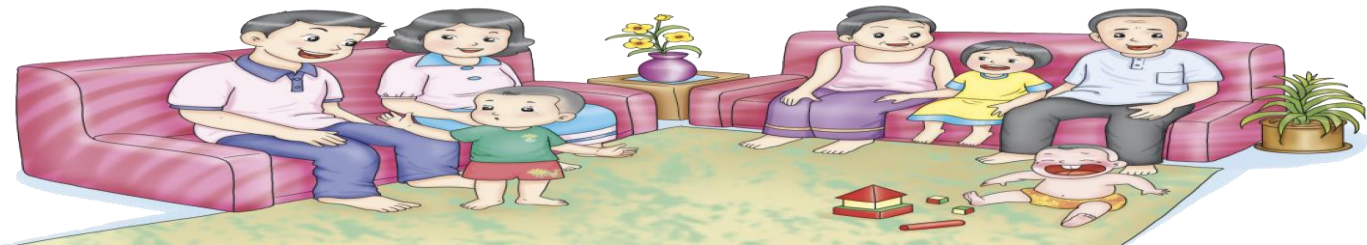

បន្ទីរពេទ្យ

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ ปรกติ. “การอภิปรายเรื่อง เกย์ vs กฎหมาย.” วารสารนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ฉบับที่ 2 ปีที่ 13, 2526.
- จิตติ ดิงศัททีย. “ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร.” วารสารกฎหมายฉบับกฎหมายครอบครัว. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ชาติชาย อัครวิบูลย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.
- โชค จารุจินดา. คำบรรยายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- ทองเปลว ชลภูมิ. และคณะนิติบัณฑิต. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรนิติ, 2478.
- ประชุม โฉมฉาย. “คำบรรยายวิชากฎหมายโรมันเบื้องต้น.” เอกสารประกอบการบรรยาย กฎหมายโรมัน ชุดที่ 1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสพสุข บุญเดช. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 19, กรุงเทพฯ : เนติบัณฑิตยสภา, 2554.
- พิทยาลาภฤตติยากร, พระวรวงศ์เธอกรมหมื่น. “พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงชำระสะสางกฎหมาย.” ดุลพาห ปีที่ 6 เล่มที่ 2, 2502.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. “การใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกันภายหลังการหย่าขาดของบิดามารดา.” วารสารกฎหมาย ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (มีนาคม), 2533.
- _____. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.
- วิชากรณ์ แสงมณี และประเสริฐ ลีวานันท์. ประเพณีและกฎหมาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดือนสยาม, 2525.
- แสดงการสวมแหวนหมั้น. (2560). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.naewna.com/local/229062> (25 ก.ค. 2560).
- แสดงความเคารพผู้ใหญ่ในพิธีการหมั้น. (2560). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://sites.google.com/site/social0045/bth-thi-1/hawkhx-yxy-1-1> (25 ก.ค. 2560).

แสดงใบสำคัญการสมรส. (2560). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://www.bestweddingstudio.net/love/topic/item/> (30 ก.ค. 2560).

แสดงผู้กระทำความผิดร้ายแรง. (2560). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1412568406> (25 ก.ค. 2560).

แสดงรูปแบบการหมั้นหมายตามประเพณีไทย. (2560). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

www.happywedding.life/th/tips/wedding-wiki/engagement/41869 (25 ก.ค. 2560).

แสดงพิธีแต่งงานตามประเพณีของไทย. (2560). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://www.weddingpro.studio/content/743/> (30 ก.ค. 2560).

แสดงสินสอดทองหมั้น. (2560). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://www.happywedding.life/th/tips/wedding-planning-ceremony/18125> (25 ก.ค. 2560).